

Ds 2008:41

Glömda regler?

— En översyn av bestämmelserna i
2 kap. lagen om allmän försäkring m.fl.



REGERINGSKANSLIET

Socialdepartementet

SOU och Ds kan köpas från Fritzes kundtjänst. För remissutsändningar av SOU och Ds svarar Fritzes Offentliga Publikationer på uppdrag av Regeringskansliets förvaltningsavdelning.

Beställningsadress:
Fritzes kundtjänst
106 47 Stockholm
Orderfax: 08-690 91 91
Ordertel: 08-690 91 90
E-post: order.fritzes@nj.se
Internet: www.fritzes.se

Svara på remiss. Hur och varför. Statsrådsberedningen, 2003.
– En liten broschyr som underlättar arbetet för den som skall svara på remiss.

Broschyren är gratis och kan laddas ner eller beställas på
<http://www.regeringen.se/>

Tryckt av Edita Sverige AB
Stockholm 2008

ISBN 978-91-38-22998-9
ISSN 0284-6012

Innehåll

Sammanfattning	7
1 Författningsförslag	11
1.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:419) om resekostnadsersättning vid sjukresor.....	11
1.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1993:332) om avgiftsfria sjukvårdsförmåner m.m. för vissa hiv- smittade	14
1.3 Förslag till lag om upphävande av lagen (1974:525) om ersättning för viss födelsekontrollerande verksamhet m.m.	15
1.4 Förslag till förordning om ändring i gränssjukvårdsförordningen (1962:390).....	16
1.5 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1984:908) om vissa statsbidrag och försäkringsersättningar för sjukvård m.m.	17
1.6 Förordning om ändring i förordningen (1994:2053) om vissa ersättningar i internationella förhållanden till landsting och kommuner från sjukförsäkringen enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring	20

2	Uppdraget m.m.	23
3	Bakgrund	25
4	Om ersättning för sjukvård m.m. enligt 2 kap. AFL	27
4.1	Inledning.....	27
4.2	Ersättningarna enligt 2 kap. AFL.....	29
4.2.1	Ersättning för öppen hälso- och sjukvård	29
4.2.2	Ersättning för tandvård	30
4.2.3	Ersättning för sjukhusvård	31
4.2.4	Ersättning för särskilda rehabiliteringar m.m.	32
4.2.5	Ersättning för sjukresor och sjuktransporter.....	33
4.2.6	Ersättning till arbetsgivare för sjöman	34
4.2.7	Ersättning för sjukvård utom riket	35
4.2.8	Ersättning till utrikesförvaltningen	37
4.2.9	Bidrag till vissa arbetshjälpmedel	38
5	Vissa anknytande bestämmelser om ersättningar	39
5.1	Ersättning för födelsekontrollerande verksamhet m.m.	39
5.2	Avgiftsfria sjukvårdsförmåner m.m. för vissa hiv- smittade.....	41
6	Förslaget till lag om statlig ersättning för hälso- och sjukvårdskostnader m.m.	43
7	Lag om statligt tandvårdsstöd m.m.	45
8	Bedömningar och förslag	47
8.1	Regeringsformen och andra utgångspunkter	47

8.2	Hälso- och sjukvård, sjuktransporter och sjukresor.....	50
8.3	Tandvård.....	52
8.4	Särskilda rehabiliteringar och hjälpmedelsutveckling m.m.	53
8.5	Redares regressrätt.....	54
8.6	Sjukvård utom riket	54
8.7	Utrikesförvaltningens regressrätt	55
8.8	Bidrag till vissa arbetshjälpmedel	57
8.9	Födelsekontrollerande verksamhet m.m.	57
8.10	Sjukvårdsförmåner för vissa hiv-smittade	58
9	Förordningar och andra följdändringar	59
10	Ekonomiska och andra konsekvenser	61
11	Konsekvenser för förslaget till lag om statlig ersättning för hälso- och sjukvårdskostnader m.m.....	63
12	Författningskommentar	65
12.1	Förslaget till lag om ändring i lagen (1991:419) om resekostnadsersättning vid sjukresor.....	65
12.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1993:332) om avgiftsfria sjukvårdsförmåner m.m. för vissa hiv- smittade	65
12.3	Förordningar	65

Bilaga 1	Nuvarande lydelse av 2 kap. lagen (1962:381) om allmän försäkring	67
Bilaga 2	Förslag till lag om statlig ersättning för hälso- och sjukvårdskostnader m.m. i lagrådsremiss Socialförsäkringsbalk	71
Bilaga 3	Förslag till ändring i lagen om allmän försäkring i prop. 2007/08:49 Statligt tandvårdsstöd	77

Sammanfattning

I denna rapport redovisas resultatet av en översyn av bestämmelserna i 2 kap. lagen (1962:381) om allmän försäkring (AFL). I uppdraget har ingått att utreda om vissa av dessa bestämmelser kan upphävas eller arbetas in i annan befintlig lagstiftning.

Den av regeringen tillsatta Utredningen om samordning av socialförsäkringslagarna (SamSol) har överlämnat betänkandet Socialförsäkringsbalk. Regeringen har på grundval av betänkandet beslutat inhämta Lagrådets yttrande över bl.a. förslag till socialförsäkringsbalk. I lagrådsremissen föreslår regeringen att bestämmelserna i 2 kap. AFL inte ska ingå i den nya balken utan i huvudsak ersättas av en ny lag – lagen om statlig ersättning för hälso- och sjukvårdskostnader m.m. Lagrådets yttrande över förslagen har i nuvarande stund inte avgivits.

Riksdagen har antagit regeringens förslag till ändringar i AFL som finns i prop. Statligt tandvårdsstöd. Dessa innebär bl.a. att flera bestämmelser i 2 kap. AFL om ersättning för tandvård ska upphöra att gälla den 1 juli 2008 och att andra sådana bestämmelser ändras vid samma tidpunkt.

I rapporten redovisas de bestämmelser om ersättning för sjukvård m.m. som finns i 2 kap. AFL. Dessa finansieras med skatter som statsbidrag trots att de är en del av den allmänna försäkringen och det sociala trygghetssystemet som vanligen finansieras med särskilda arbetsgivar- eller egenavgifter. Ersättningarna för sjukvård m.m. handhas av Försäkringskassan.

Enligt 2 kap. AFL kan ersättning lämnas för öppen hälso- och sjukvård, tandvård, sjukhusvård, särskilda rehabiliteringar och hjälpmedelsutveckling m.m., sjukresor och sjuktransporter,

sjukvård utom riket och vissa arbetshjälpmedel samt till arbetsgivare för sjöman och till utrikesförvaltningen. Ersättningarna utgår i allmänhet enligt grunder som regeringen fastställer.

Numera finansieras den allmänna sjukvårdsersättningen och flertalet särskilda ersättningar som tidigare utgavs från sjukförsäkringen till sjukvårdshuvudmännen helt genom statsbidrag som i statsbudgeten redovisas under anslaget för hälso- och sjukvård. I förordningen (1984:908) om vissa statsbidrag och försäkringsersättningar för sjukvård m.m. finns nu, trots förordningens rubrik, bestämmelser endast om det särskilda statsbidraget för hälso- och sjukvård. Däremot ersätts fortfarande vissa hälso- och sjukvårdskostnader m.m. som uppkommit i internationella förhållanden från sjukförsäkringen. Vissa ersättningar enligt 2 kap. AFL betalas numera inte alls enligt uppgift från Försäkringskassan utan att det kunnat klarläggas varför så är fallet.

Bestämmelserna i 2 kap. AFL utnyttjas alltså endast i begränsad utsträckning. I den mån så sker är ersättningarna från sjukförsäkringen skattefinansierade. Bidragen kan alltså lämnas som statsbidrag. För detta behövs enligt 8 kap. regeringsformen i och för sig inte lagstöd.

I rapporten konstateras att det för regeringens föreskrifter om statsbidrag till hälso- och sjukvård m.m. inte behövs något bemyndigande från riksdagen. Regeringen kan fatta beslut om statsbidrag utan riksdagens bemyndigande. Det finns inte heller i övrigt skäl för lagbestämmelser med annan funktion. Riksdagen måste däremot i budgetprocessen ha anvisat medel till dessa ändamål. Vissa förordningsändringar bör ske till följd av att ersättning inte längre lämnas från sjukförsäkringen. På sikt bör frågan om ersättning för hälso- och sjukvård m.m. utom riket regleras i lag.

Bestämmelserna i 2 kap. AFL om tandvårdsersättning ska antingen upphävas eller ändras i enlighet med det av riksdagen nyligen antagna beslutet om statligt tandvårdsstöd.

Något lagstöd behövs inte heller, i den mån ersättningar alls ska lämnas, för ersättningar till särskilda rehabiliteringar och

hjälpmedelsutveckling m.m., ersättning till arbetsgivare för sjömans vårdkostnader eller för utrikesförvaltningens regressrätt i vissa fall. Bestämmelsen om bidrag till vissa arbetshjälpmedel bör, så som föreslagits i lagrådsremissen Socialförsäkringsbalk, föras över till den nya balken.

I rapporten tas också upp bestämmelserna i lagen om ersättning för födelsekontrollerande verksamhet m.m. och lagen om avgiftsfria sjukvårdsförmåner för vissa hiv-smittade. Det föreslås att den förstnämnda lagen upphävs som varande obsolet och att de avgiftsfria sjukvårdsförmånerna lämnas från staten i stället för från sjukförsäkringen.

Förslagen och bedömningarna i rapporten innebär inga sakliga förändringar av betydelse. Förslagen och bedömningarna har inga ekonomiska eller andra konsekvenser.

Den i lagrådsremissen Socialförsäkringsbalk föreslagna lagen om statlig ersättning för hälso- och sjukvårdskostnader m.m. behövs inte om förslagen och bedömningarna i denna rapport följs.

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:419) om resekostnadsersättning vid sjukresor

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1991:419) om resekostnadsersättning vid sjukresor ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Landsting och kommuner som inte tillhör något landsting (sjukvårdshuvudmän) ska, i fråga om personer som omfattas av *sjukförsäringen enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring*, lämna ersättning för resekostnader

1. i samband med öppen hälso- och sjukvård som anordnas av *staten*, ett landsting eller en kommun som inte ingår i ett landsting eller i samband med sjukhusvård *enligt 2 kap. 4 § lagen om allmän försäkring*,

2. i samband med rådgiv-

Landsting och kommuner som inte tillhör något landsting (sjukvårdshuvudmän) ska, i fråga om personer som omfattas av *bosättningsbaserade förmåner enligt 4 och 5 kap. socialförsäkringsbalken*, lämna ersättning för resekostnader

1. i samband med öppen hälso- och sjukvård som anordnas av ett landsting eller en kommun som inte ingår i ett landsting eller i samband med sjukhusvård,

2. i samband med rådgiv-

¹ Senaste lydelse 2008:150.

ning enligt lagen (1974:525) om ersättning för viss födelsekontrollerande verksamhet m. m.,
 ning om födelsekontrollerande verksamhet m.m. som ersätts enligt föreskrifter som regeringen meddelat,

3. vid resor till och från sjukhus eller läkare som föranleds av en undersökning enligt förordningen (1975:1157) om ersättning för vissa läkarutlåtanden m. m.,

4. i samband med tillhandahållande av hjälpmedel åt handikappad,

5. i samband med tandvård som avses i lagen (2008:145) om statligt tandvårdsstöd,

6. vid besök som med anledning av sjukdom görs hos läkare inom studerandeorganisationernas hälsovård, för vilken statsbidrag betalas ut av högskolestyrelse,

7. i samband med konvalescentvård som ges i konvalescenthem som har tagits upp på förteckning som fastställs av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer,

8. vid besök för sjukvårdande behandling som ges i omedelbart samband med insats enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade,

9. vid besök för sjukvårdande behandling som ges med stöd av bestämmelserna om den kommunala hälso- och sjukvården i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763).

I fråga om resekostnader enligt första stycket 2 ska ersättning lämnas även när rådgivningen bedrivs av organisationer med Socialstyrelsens tillstånd.

För resekostnader som avses i första stycket 1 behöver ersättning lämnas endast om vården eller behandlingen getts med anledning av sjukdom eller förlossning.

Sjukvårdshuvudmännen ska också lämna ersättning för resekostnader vid vård enligt lagen (1993:1651) om läkarvårdsersättning och vid sjukgymnastik enligt lagen (1993:1652) om sjukgymnastikersättning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2009. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för resor som har påbörjats före ikraftträdandet.

1.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1993:332) om avgiftsfria sjukvårdsförmåner m.m. för vissa hiv-smittade

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1993:332) om avgiftsfria sjukvårdsförmåner m.m. för vissa hiv-smittade ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Denna lag tillämpas på en person som vid behandling av honom eller henne inom den svenska hälso- och sjukvården har fått infektion av hiv (humant immunbristvirus) genom smitta vid användning av blod eller blodprodukter.

Lagen tillämpas även på den som fått infektion av hiv genom smitta av en sådan person, om de är eller varit gifta med varandra eller sammanbott med varandra under äktenskapsliknande förhållanden och om smittan ägt rum innan den först smittade fått kännedom om sin infektion.

Förmåner enligt lagen ersätts av *sjukförsäkringen enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring*.

Förmåner enligt lagen ersätts av *staten*.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2009. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för ersättning som avser tid före ikraftträdandet.

1.3 Förslag till lag om upphävande av lagen (1974:525) om ersättning för viss födelsekontrollerande verksamhet m.m.

Härigenom föreskrivs att lagen (1974:525) om ersättning för viss födelsekontrollerande verksamhet m.m. ska upphöra att gälla vid utgången av år 2008.

1.4 Förslag till förordning om ändring i gränssjukvårdsförordningen (1962:390)

Härigenom föreskrivs att 1 § gränssjukvårdsförordningen (1962:390) ska ha följande lydelse.

1 §¹ Har någon som omfattas av bosättningsbaserade förmåner enligt 4 och 5 kap. socialförsäkringsbalken, blivit i behov av läkarvård eller sjukgymnastisk behandling under vistelse inom svensk kommun vid riksgränsen mot Finland eller Norge och har han eller hon därvid erhållit läkarvård eller sjukgymnastisk behandling i det angränsande landet, ska ersättning för den enskildes utgift för vården eller behandlingen utges från staten.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2009. Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om ersättning som avser tid före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 1986:435.

1.5 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1984:908) om vissa statsbidrag och försäkringsersättningar för sjukvård m.m.

Härigenom föreskrivs att rubriken till förordningen (1984:908) om vissa statsbidrag och försäkringsersättningar för sjukvård m.m. samt 1, 2, 8 och 11 §§ ska ha följande lydelse.

Förordning om vissa statsbidrag för sjukvård m.m.¹

1 §² I denna förordning finns bestämmelser om vissa statsbidrag till landsting och andra för sjukvård m.m. Vad som i förordningen sägs om landsting gäller även kommuner som inte ingår i ett landsting.

2 §³ Särskilt statsbidrag till hälso- och sjukvården lämnas i enlighet med vad regeringen särskilt beslutar.

Det särskilda bidraget innefattar även ersättning

1. för rådgivning som lämnas i födelsekontrollerande syfte eller om abort eller sterilisering,
2. för sådan oralkirurgisk behandling som avses i 2 § första stycket tandvårdsförordningen (1998:1338),
3. för läkarundersökningar och utlåtanden som behövs för Försäkringskassans handläggning av försäkringsärenden,
5. för öppen sjukvård till personer som tjänstgör enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt eller är anhållna, häktade eller intagna vid kriminalvårdsanstalter,
6. för sådan öppen sjukvård som föranletts av godkänd arbetsskada,
7. för avinstitutionalisering,
8. för förebyggande hälsovård, samt
9. för hjälp åt funktionshindrade.

¹ Senaste lydelse av förordningens rubrik 1994:1004.

² Senaste lydelse 1996:1537.

³ Senaste lydelse 2004:888.

8 §⁴ Patientavgift får tas ut av den vård- eller intygssökande

1. när han eller hon hos sjukvårdshuvudmannen besöker en läkare eller besöker någon annan som ger psykoterapi eller psykoanalys,

2. för varje besök hos en privatpraktiserande läkare eller hos en annan privat vårdgivare som ger psykoterapi eller psykoanalys, om vårdgivaren har särskilt avtal med en sjukvårdshuvudman,

3. för annan sjukvårdande behandling än läkarvård, som ombesörjs av en sjukvårdshuvudman eller av en vårdgivare som avses i 2,

4. för rådgivning som lämnas av läkare per telefon,

5. för undersökning eller läkarutlåtande enligt 3 kap. 4 b och 8 a §§, 7 kap. 3 b § och 16 kap. 1 § lagen (1962:381) om allmän försäkring, 11 § tredje stycket lagen (1998:703) om handikappersättning och vårdbidrag samt 14 § lagen (1991:1047) om sjuklön som ombesörjs av en sjukvårdshuvudman.

Avgiften enligt första stycket 1 och 2 gäller för samtliga åtgärder vid besöket, inräknat läkemedelsförskrivning, provtagning för klinisk laboratorieundersökning, utfärdande av läkarintyg som behövs för att få ut sjukpenning samt för förbands- och annat förbrukningsmaterial. Avgiften enligt första stycket 3 gäller för samtliga åtgärder vid ett behandlingstillfälle. Avgiften för läkarutlåtande enligt första stycket 5 avser även den undersökning som har legat till grund för utlåtandet.

11 §⁵ Patientavgift får inte tas ut

1. för rådgivning i födelsekontrollerande syfte eller för rådgivning om abort eller sterilisering som meddelas vid personligt besök,

2. för sådan öppen sjukvård som avses i 2 § andra stycket 5,

3. för intyg som behövs för att få ut föräldrapenningförmåner enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring,

⁴ Senaste lydelse 2000:1054. Ändringen innebär bl.a. att första stycket 6 upphävs.

⁵ Senaste lydelse 1995:431.

4. för sjuktransport av personer som tjänstgör enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2009. Äldre föreskrifter gäller fortfarande beträffande ersättning som avser tid före ikraftträdandet.

1.6 Förordning om ändring i förordningen (1994:2053) om vissa ersättningar i internationella förhållanden till landsting och kommuner från sjukförsäkringen enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring

Härigenom föreskrivs att rubriken till förordningen (1994:2053) om vissa ersättningar i internationella förhållanden till landsting och kommuner från sjukförsäkringen enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring samt 1 och 2 §§ ska ha följande lydelse.

Förordning om vissa ersättningar i internationella förhållanden till landsting och kommuner från staten

1 §¹ Landsting får ersättning från staten enligt bestämmelserna i denna förordning för hälso- och sjukvård, tandvård, sjukresor och andra sjuktransporter som omfattas av

1. rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen,

2. en överenskommelse om social trygghet eller sjukvårdsförmåner mellan Sverige och annan stat.

Detsamma gäller sådana inköp som omfattas av bestämmelserna i lagen (2002:160) om läkemedelsförmåner m.m.

Vad som i förordningen sägs om landsting gäller även kommuner som inte ingår i ett landsting.

3 §² Staten svarar för kostnader för vårdförmåner i annat land som Sverige ska ersätta. Detta gäller även kostnader för vårdförmåner i annat land för personer bosatta i Sverige vilka efter tillstånd av Försäkringskassan får vårdförmån i annat land inom

¹ Senaste lydelse 2002:688.

² Senaste lydelse 2004:899.

Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES). Försäkringskassan ska i sådant fall samråda med landstinget inför beslutet. Om vården med beaktande av landstingets prioriteringar kan ges inom den tid som är normal för vården i fråga, svarar dock landstinget för vårdkostnaden om landstinget väljer att låta vården ske utomlands.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2009. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för ersättningar som avser tid före ikraftträdandet.

2 Uppdraget m.m.

Chefen för Socialdepartementet, statsrådet Hägglund, beslöt den 13 november 2007 att ge mig, rättschefen Björn Reuterstrand, i uppdrag att göra en översyn av bestämmelserna i 2 kap. lagen (1962:381) om allmän försäkring. Jag skulle därvid utreda om vissa av bestämmelserna kan upphävas eller arbetas in i annan befintlig lagstiftning. En delrapport skulle lämnas och bl.a. innehålla uppgifter om hanteringen av de bestämmelser som avser tandvård.

En delrapport lämnades i januari 2008. Delrapporten har inte remitterats eller föranlett någon annan åtgärd utan har inarbetats i denna slutrapport.

3 Bakgrund

Det socialförsäkringsrättsliga regelverket är både omfångsrikt och detaljerat. Vid sidan av lagen (1962:381) om allmän försäkring (AFL) finns ett stort antal andra lagar samt kompletterande förordningar och myndighetsföreskrifter. Härtill kommer att reglerna påfallande ofta ändras. Exempelvis har AFL sedan ikraftträdandet den 1 januari 1963 ändrats närmare 400 gånger (enligt Regeringskansliets rättsdatabas SFS-register).

Regeringen tillsatte i september 2001 en utredning för att göra en teknisk översyn av AFL och andra författningar på socialförsäkringsområdet. Utredningens uppdrag var att utforma förslag till lagstiftning som ger en bättre överskådlighet och en bättre säkerhet mot bristande enhetlighet i fråga om regler och begrepp som är gemensamma för socialförsäkringen. Socialförsäkringslagarna skulle på ett bättre sätt samordnas, och om möjligt föras samman, så att regelverket blir lättare att överblicka och tillämpa (dir. 2001:70). Utredningen antog namnet Utredningen om samordning av socialförsäkringslagarna (SamSol).

Vidare beslutade regeringen i maj 2002 att till SamSol överlämna betänkandet En handläggningslag – förfarandet hos försäkringskassan (SOU 2001:47) med tillhörande remissyttranden.

SamSol överlämnade i januari 2006 betänkandet Socialförsäkringsbalk (SOU 2005:114). Betänkandet innehåller förslag till socialförsäkringsbalk (SFB). Det innehåller vidare förslag om att den ersättning för sjukvård m.m. som regleras i 2 kap. AFL, inte ska omfattas av den nya balken. I stället ska dessa ersättningar regleras i en särskild lag, lagen om statlig ersättning för sjukvård

m.m. Betänkandet innehåller även andra lagförslag. Dessa innebär bl.a. upphävande av ett trettiotal socialförsäkringslagar.

På grundval av betänkandet och remissutfallet beslutade regeringen i december 2007 att inhämta Lagrådets yttrande över bl.a. förslag till socialförsäkringsbalk och förslag till lag om statlig ersättning för hälso- och sjukvårdskostnader m.m. (S2007/10738/SF).

I lagrådsremissen föreslår regeringen i likhet med utredningen att bestämmelserna i 2 kap. AFL inte ska ingå i den nya balken utan i huvudsak ersättas av en ny lag – lag om statlig ersättning för hälso- och sjukvårdskostnader m.m. (SEL). Regeringen gör i lagrådsremissen bedömningen att en genomgripande översyn av regelverket i 2 kap. AFL inte lämpligen kan göras i detta sammanhang utan bör anstå.

Lagrådets yttrande i anledning av denna remiss har i skrivande stund inte avgivits.

Regeringen har vidare i januari 2008 beslutat prop. 2007/08:49 Statligt tandvårdsstöd. I propositionen föreslås ändringar bl.a. i 2 kap. AFL. Dessa har antagits av riksdagen (bet. 2007/08:SoU9, rskr. 2007/08:145) och träder i kraft den 1 juli 2008 (SFS 2008:146).

4 Om ersättning för sjukvård m.m. enligt 2 kap. AFL

4.1 Inledning

Den allmänna försäkringen består enligt den inledande bestämmelsen i AFL av sjukförsäkring. Till sjukförsäkringen hör frågor om rehabilitering. Till den allmänna försäkringen är enligt denna bestämmelse, frivillig pensionsförsäkring ansluten (bestämmelserna om frivillig pensionsförsäkring är sedan länge upphävda men vissa övergångsregler har fortfarande giltighet). Den allmänna försäkringen handhas av Försäkringskassan.

Bestämmelser om vem som omfattas av social trygghet genom social försäkring och vissa bidragssystem (socialförsäkringen) finns i socialförsäkringslagen (1999:799).

I socialavgiftslagen (2000:980) finns bestämmelser om avgifter för finansiering av systemen för social trygghet (socialavgifter). Bestämmelser om fördelning av socialavgifterna finns i lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter. Av 3 och 4 §§ lagen om fördelning av socialavgifter framgår vilka ersättningar enligt AFL och andra lagar som sjukförsäkringsavgifter ska finansiera. Ersättning för sjukvård m.m. enligt 2 kap. AFL finns inte med bland dessa ersättningar. I den mån det fortfarande lämnas ersättningar för sjukvård m.m. från sjukförsäkringen är dessa alltså skattefinansierade. Enligt 19 kap. 2 § andra stycket AFL får statsbidrag lämnas med viss del av kostnaderna för sjukförsäkringsförmåner.

AFL är indelad i avdelningar och kapitel. Det andra kapitlet i AFL har rubriken Om ersättning för sjukvård m.m. Det finns i andra avdelningen av AFL som har beteckningen Sjukförsäkring. Kapitlet inleds med en erinran om att det i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) finns bestämmelser om skyldighet att erbjuda hälso- och sjukvård. Det är främst de s.k. sjukvårdshuvudmännen, dvs. landsting och kommuner som inte tillhör något landsting (numera endast Gotland), som har en sådan skyldighet. Även kommunerna har skyldighet att erbjuda vissa sjukvårdsinsatser. Någon erinran om skyldighet att erbjuda tandvård finns inte. Landsting och landstingsfria kommuner har en sådan skyldighet enligt tandvårdslagen (1985:125).

Kapitlet innehåller bestämmelser om ersättning från sjukförsäkringen för hälso- och sjukvård och för tandvård samt för vissa resor i samband därmed.

AFL är, liksom mycket av socialförsäkringslagstiftningen i övrigt, en omfattande och detaljrik lagstiftningsprodukt som dessutom har ändrats påfallande ofta. Även 2 kap. har ändrats vid många tillfällen. Kapitlet som ursprungligen bestod av nio paragrafer innehåller f.n. elva paragrafer. Trots de många och delvis grundläggande ändringarna är flera paragrafer i princip av samma innehåll som i den ursprungliga lydelsen. Den nuvarande lydelsen av 2 kap. AFL finns i *bilaga 1*.

Kapitlet fick sin nuvarande rubrik 1994 (SFS 1994:746). Bakgrunden var att fr.o.m. budgetåret 1994/95 finansieras den allmänna sjukvårdsersättningen och flertalet särskilda ersättningar som tidigare utgavs från sjukförsäkringen till sjukvårdshuvudmännen helt genom statsbidrag som i statsbudgeten redovisas under anslaget för hälso- och sjukvård (utgiftsområde 9). Denna anslagsjustering föranledde konsekvensändringar i bl.a. 2 kap. AFL (prop. 1993/94:220).

I förordningen (1984:908) om vissa statsbidrag och försäkringsersättningar för sjukvård m.m. finns numera – trots förordningens rubrik och vad som fortfarande anges i dess 1 § – bestämmelser endast om det särskilda statsbidraget till hälso- och sjukvården.

Tidigare fanns i förordningen tämligen detaljerade föreskrifter om ersättning till sjukvårdshuvudmännen från sjukförsäkringen enligt AFL. Dessa föreskrifter brukade ändras årligen men är, främst sedan 1995/1996, upphävda.

4.2 Ersättningarna enligt 2 kap. AFL

4.2.1 Ersättning för öppen hälso- och sjukvård

Enligt 2 kap. 2 § AFL lämnas ersättning för öppen hälso- och sjukvård som anordnas eller finansieras av staten, ett landsting eller en kommun som inte tillhör ett landsting enligt grunder som fastställs av regeringen.

Med öppen hälso- och sjukvård avses enligt 5 § hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) sådan vård som inte kräver att patienten läggs in på sjukhus.

Någon generell ersättning för öppen hälso- och sjukvård från sjukförsäkringen lämnas inte längre. Särskilt statsbidrag till hälso- och sjukvård lämnas enligt förordningen (1984:908) om vissa statsbidrag och försäkringsersättningar för sjukvård m.m. i enlighet med vad regeringen särskilt beslutar. Bidraget tas upp under utgiftsområde 9, anslagspost 13:3. Ändamålet för detta anslag är att genom riktade satsningar förbättra hälso- och sjukvårdens kvalitet och tillgänglighet m.m. Från anslaget utbetalas dessutom vissa statsbidrag i enlighet med den s.k. Dagmaröverenskommelsen som årligen träffas mellan staten och Sveriges kommuner och Landsting (SKL).

I den nämnda förordningen från 1984 anges bl.a. vad det särskilda statsbidraget också ska anses innefatta ersättning för, däribland viss öppen sjukvård.

Bestämmelsen i 2 kap. 2 § AFL används för närvarande för att från sjukförsäkringen finansiera öppenvårdsförmåner i Sverige för personer som inte är bosatta här i landet men som har rätt till sådan vård enligt förordning (EEG) 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller

deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen eller en överenskommelse om social trygghet eller sjukvårdsförmåner mellan Sverige och annan stat (se prop. 1994/95:88). Närmare bestämmelser om detta finns i förordningen (1994:2053) om vissa ersättningar i internationella förhållanden till landsting och kommuner från sjukförsäkringen enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Från den allmänna försäkringen betalas också kostnaderna för läkarundersökningar och läkarutlåtanden m.m. som avses i olika lagrum i AFL och vissa andra lagar. Bestämmelser om detta finns i förordningen (1975:1157) om ersättning för vissa läkarutlåtanden m.m. Vad gäller själva läkarutlåtandena är detta närmast att se som betalning för köpta tjänster men ersättning kan också i viss utsträckning lämnas för patientavgifter och sjukreskostnader.

4.2.2 Ersättning för tandvård

Riksdagen har i allt väsentligt och såvitt nu är i fråga, antagit regeringens förslag i prop. 2007/08:49 Statligt tandvårdsstöd. Detta innebär bl.a. att bestämmelserna i 2 kap. AFL om ersättning för tandvård upphävs respektive ändras; se vidare avsnitt 7. En summarisk redovisning av de hittillsvarande och i skrivande stund ännu gällande reglerna i 2 kap. AFL om ersättning för tandvård lämnas, trots detta, för fullständighetens skull.

Bestämmelser om ersättning för tandvård finns i 2 kap. 3 – 3 b §§ AFL. Dessutom finns ett bemyndigande för regeringen i 1 § andra stycket. Utanför 2 kap. finns andra bestämmelser som tar sikte på tandvårdsersättningen, t.ex. 20 kap. 4 a § om återkrav m.m. och 20 kap. 13 a § om omprövning, ändring och överklagande.

Ersättning för tandvård lämnas enligt grunder som regeringen fastställer om vården ges vid en folktandvårdsklinik, en högskola där odontologisk utbildning och forskning bedrivs eller annars genom det allmännas försorg. Ersättning lämnas också

om vården ges hos en enskild näringsidkare, ett bolag eller en annan juridisk person, under förutsättning att vårdgivaren är uppförd på en förteckning som upprättats av Försäkringskassan.

Ersättning lämnas inte för tandvård åt en försäkrad som fyller högst 19 år under det år då vården ges. Om avgiftsfri tandvård åt sådan försäkrad finns bestämmelser i tandvårdslagen (1985:125). Av dessa följer att det är landstingen och kommuner utanför ett landsting som ansvarar för den avgiftsfria barn- och ungdomstandvården.

I 2 kap. AFL finns vidare bestämmelser om vårdgivarens anmälan till Försäkringskassan innan verksamheten startar eller upphör m.m. och om Försäkringskassans förteckning.

Enligt det tidigare nämnda bemyndigandet i 1 § andra stycket kan regeringen i grunderna för ersättning för tandvård dels bestämma den högsta patientavgift och det högsta arvode som får tas ut av en vårdgivare som är ansluten till försäkringen, dels meddela närmare föreskrifter för verksamhetens bedrivande hos vårdgivaren och om skyldighet för denne att lämna uppgifter om verksamheten. Bemyndigandet har utnyttjats i förordningen (1998:1337) om tandvårdstaxa. Några bestämmelser om patientavgifter finns dock inte i tandvårdstaxan. Dessa får vårdgivarna själva bestämma inom ramen för vad som är skäligt (jfr 4 § tandvårdslagen).

Ersättning från sjukförsäkringen för tandvård lämnas också enligt förordningen (1994:2053) om vissa ersättningar i internationella förhållanden till landsting och kommuner enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring (jfr avsnitt 4.2.1).

4.2.3 Ersättning för sjukhusvård

Enligt 2 kap. 4 § första stycket AFL lämnas ersättning för sjukhusvård på grund av skada, sjukdom eller förlossning som krävt intagning i sjukhus enligt grunder som fastställs av regeringen.

Föreskrifter om vad som ska räknas som sjukhus enligt AFL meddelas, enligt 4 § andra stycket, av regeringen eller den myn-

dighet som regeringen bestämmer. Sådana föreskrifter fanns tidigare i förordningen (1979:849) om ersättning för sjukhusvård m.m. Förordningen upphävdes den 1 januari 2005 (SFS 2004:882).

Någon allmän ersättning för sjukhusvård lämnas inte längre från sjukförsäkringen utan detta sker som generellt statsbidrag för sjukvård m.m. Se avsnitt 4.1 och 4.2.1 om statsbidraget.

Från sjukförsäkringen lämnas däremot ersättning för sjukhusvård i Sverige av personer som inte är bosatta här i landet men har rätt till sådan vård. Ersättningen lämnas på motsvarande sätt som gäller för öppen hälso- och sjukvård (se avsnitt 4.2.1).

4.2.4 Ersättning för särskilda rehabiliteringar m.m.

Enligt 2 kap. 5 § AFL lämnas ersättning för särskilda rehabiliteringar och behandlingar samt för utveckling och provning av hjälpmedel åt personer med funktionshinder och liknande verksamhet enligt grunder som regeringen fastställer.

Utveckling och provning av hjälpmedel åt personer med funktionshinder kan avse verksamhet vid Hjälpmedelsinstitutet (tidigare Handikappinstitutet), se prop. 1993/94:220. Ersättning för detta lämnades tidigare från sjukförsäkringen och därefter som en del av statsbidraget till hälso- och sjukvård, utgiftsområde 9, anslag 13:3. Bidraget är i budgetpropositionen för 2008 flyttat till anslag 16:4 Bidrag till viss verksamhet för personer med funktionshinder som hör till politikområdet Handikappolitik.

Enligt uppgift från Försäkringskassan lämnas inte längre någon ersättning enligt 2 kap. 5 § AFL från sjukförsäkringen. Särskilda regler om rehabilitering och rehabiliteringsersättning finns i 22 kap. AFL. Rehabiliteringspenning och andra ersättningar enligt 22 kap. finansieras, till skillnad från ersättningar enligt 2 kap., av sjukförsäkringsavgifter (jfr avsnitt 4.1). Utgifter för sjukpenning och rehabilitering m.m. tas i statsbudgeten upp

under utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp, anslag 19:1.

4.2.5 Ersättning för sjukresor och sjuktransporter

Enligt 2 kap. 6 § AFL lämnas ersättning för sjukresor och sjuktransporter enligt grunder som regeringen fastställer.

Försäkringskassan har uppgivit att sådan ersättning inte längre lämnas.

Ursprungligen fanns i 2 kap. 5 § AFL bestämmelser om rätt för försäkrade till ersättning för utgifter i samband med vissa resor till och från läkare, tandläkare eller sjukvårdsinrättning. Bestämmelserna kompletterades med detaljerade regler i en sjukreseförordning och en tillämpningskungörelse till denna.

Enligt lagen (1991:419) om resekostnadsersättning vid sjukresor ska numera landsting och kommuner som inte tillhör något landsting (sjukvårdshuvudmän) lämna ersättning för vissa resekostnader i samband med hälso- och sjukvård och vissa andra verksamheter. Resekostnadsersättningen beräknas enligt de grunder som sjukvårdshuvudmannen bestämmer.

Sjukvårdshuvudmännen svarar också för att det inom landstinget eller kommunen finns en ändamålsenlig organisation för att till och från sjukhus eller läkare transportera personer vilkas tillstånd kräver att transporten utförs med transportmedel som är särskilt inrättade för ändamålet (6 § hälso- och sjukvårdslagen).

Sjukvårdshuvudmännens sjukresekostnader eller sjuktransportkostnader ersätts alltså numera när det gäller rent nationella förhållanden inte till någon del från sjukförsäkringen.

Tidigare fanns i den i avsnitt 4.1 nämnda förordningen (1984:908) om vissa statsbidrag och försäkringsersättningar för sjukvård m.m. bestämmelser om ersättning för transporter med ambulansbil eller annat fordon som är särskilt anpassat för sjuktransport (sjuktransportersättning). Ersättningen betalades ursprungligen från sjukförsäkringen men övergick sedermera till

att bli en del av det generella statsbidraget till hälso- och sjukvården. Bestämmelsen togs bort med verkan från den 1 januari 1999.

Från sjukförsäkringen utges numera ersättning för sjukresor och sjuktransporter endast om dessa omfattas av förordning (EEG) nr 1408/71, en socialförsäkringskonvention eller en överenskommelse med annan stat om sjukvårdsförmåner (se prop. 1995/96:69 s. 68). Regler om detta finns i den tidigare nämnda förordningen (1994:2053) om vissa ersättningar i internationella förhållanden till landsting och kommuner från sjukförsäkringen enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring. Dessa kostnader har i och för sig uppkommit i Sverige (se 2 § förordningen). De har likväl sin grund i förordning 1408/71 eller en internationell överenskommelse.

4.2.6 Ersättning till arbetsgivare för sjöman

Enligt 2 kap. 7 § AFL får arbetsgivare för sjöman vid en sjömans sjukdom ersättning enligt bestämmelserna i AFL från Försäkringskassan för sina kostnader enligt sjömanslagen (1973:282) för

1. öppen hälso- och sjukvård, utom sådan som ges av husläkare, om vården anordnas av staten, ett landsting eller en kommun som inte tillhör ett landsting,
2. tandvård enligt 3 §, eller
3. sjukhusvård enligt 4 §.

I 2 kap. 9 § andra stycket AFL finns en annan regel om ersättning till arbetsgivare för sjöman. Har en sådan arbetsgivare ”jämligt sjömanslagen (1973:282) haft att för sjömans sjukvård utom riket vidkännas kostnad, som omfattas av föreskrifter meddelade med stöd av 2 kap. 9 § första stycket, äger han från Försäkringskassan i den ordning regeringen bestämmer erhålla gottgörelse för kostnaden enligt nämnda föreskrifter”.

I 2 kap. 9 § första stycket regleras rätten till ersättning för vård utom riket (se avsnitt 4.2.7).

Bestämmelserna om redarnas regressrätt har i princip funnits oförändrade sedan AFL trädde i kraft. De är som synes språkligt ålderdomliga. Enligt Försäkringskassan (Sjöfartskontoret i Göteborg) lämnas inte längre sådan ersättning från sjukförsäkringen.

Innebörden av begreppet ”sjöman” framgår av sjömanslagen (1973:282). Vem som är ”försäkrad” framgår av socialförsäkringslagen (1999:799). I socialförsäkringslagen finns särskilda bestämmelser om arbete på fartyg.

Arbetsgivarens regressrätt gentemot Försäkringskassan motsvaras av dennes skyldigheter enligt sjömanslagen. Enligt 38 § sjömanslagen ska arbetsgivaren bestrida kostnaden för vård av sjuk eller skadad sjöman, som har befattning på fartyg. Skyldigheten gäller även under viss tid efter det att sjömannen lämnat sin befattning och under väntetid.

Varken av förarbetena till AFL (prop. 1962:90) eller till sjömanslagen (prop. 1973:40) går att läsa ut varför bestämmelserna om redarens regressrätt gentemot Försäkringskassan ansetts befogade eller nödvändiga. Det har inte heller i övrigt varit möjligt att få fram någon uppgift om detta.

4.2.7 Ersättning för sjukvård utom riket

Enligt 2 kap. 9 § första stycket AFL utgår ersättning för sjukvård utom riket endast i den utsträckning regeringen föreskriver.

Ursprungligen gällde att endast sjukvårdskostnader som blivit nödvändiga under en utlandsvistelse kunde ersättas. Den som i avsikt att få behandling reste utomlands kunde alltså inte få någon ersättning för detta. Någon sådan begränsning gäller inte längre.

I gränssjukvårdsförordningen (1962:390) finns bestämmelser om att den som är sjukförsäkrad enligt AFL och bosatt i Sverige under vissa förhållanden kan få ersättning för utgift för läkarvård eller sjukgymnastisk behandling i Finland eller Norge. Sådan ersättning lämnas från den allmänna försäkringen.

Enligt 3 § förordningen (1994:2053) om vissa ersättningar i internationella förhållanden till landsting och kommuner från sjukförsäkringen enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring, svarar sjukförsäkringen för kostnader för vårdförmåner i annat land som Sverige ska ersätta. Detta gäller även kostnader för vårdförmåner i annat land för personer bosatta i Sverige vilka efter tillstånd av Försäkringskassan får vårdförmån i annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES). Om vården med beaktande av landstingets prioriteringar kan ges inom den tid som är normal för vården ifråga, svarar dock landstinget, som Försäkringskassan ska samråda med inför beslutet, för vårdkostnaden om landstinget väljer att låta vården ske utomlands.

Utöver detta gäller inom EU numera en direkt i fördraget grundad rätt för vårdgivare att erbjuda sina tjänster till medborgare i andra medlemsstater. För dessa medborgare – patienterna – finns å sin sida en rätt att under vissa omständigheter få ersättning för vårdkostnader. Denna rättighet har utvecklats i EG-domstolens praxis. EG-domstolens dom i mål C-444/05 *Stamatelaki* ger en sammanfattning av domstolens praxis på detta område med hänvisningar till tidigare domar (se även Regeringsrättens domar den 30 januari 2004 i mål nr 5595-99, 6396-01 och 6790-01). Inom EU förbereds dessutom ett direktiv om hälso- och sjukvårdstjänster och patientrörlighet. Förslag till direktiv har ännu inte lagts fram.

I promemorian *Rätten till ersättning för kostnader för vård i annat EES-land - En översyn* (Ds 2006:4) har föreslagits att 3 § nämnda förordning (1994:2053) ska upphöra att gälla. I stället föreslås en ny lag om ersättning för kostnader för hälso- och sjukvård eller tandvård som givits i ett annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES). Förslaget har ännu inte lett till lagstiftning.

4.2.8 Ersättning till utrikesförvaltningen

Utrikesförvaltningen kan under vissa förutsättningar få gottgörelse från Försäkringskassan för ekonomiskt bistånd åt en försäkrad avseende sjukvård utom riket. Bestämmelsen finns i 2 kap. 9 § tredje stycket AFL. Förutsättningarna är de samma som för redare enligt 9 § andra stycket.

Även denna bestämmelse är i princip oförändrad sedan ikraftträdandet av AFL. Vem som är "försäkrad" framgår, som tidigare nämnts, numera av socialförsäkringslagen (1999:799).

Enligt Försäkringskassan har under den tid som nu kan överblickas inte några ersättningar betalats ut med stöd av denna bestämmelse.

Förarbetena till AFL (prop. 1962:90) är mycket kortfattade vad gäller utrikesförvaltningens regressrätt. I specialmotiveringen till bestämmelsen sägs endast att denna motsvarar 20 § SFL (lagen den 3 januari 1947 [nr 1] om allmän sjukförsäkring) och en paragraf i departementspromemorian. Av en kommentar till AFL (Hamdahl, Danielsson, Lidbom. Lagen om allmän försäkring. Författningstext med kommentarer. Stockholm 1965) framgår dock att bestämmelsen ursprungligen hade nära samband med utrikesförvaltningens skyldighet att bistå svenska sjömän om det inte ankom på redare eller annan att svara för vårdkostnaderna. Bestämmelsen var och är dock inte begränsad till sjömän. Enligt nämnda kommentar skulle kostnad som inte regressvis kunde uttas av (dåvarande) försäkringskassan stanna på statsverket.

Den konsulära verksamheten inom utrikesförvaltningen blev nyligen föremål för en genomgripande översyn. Denna ledde fram till en ny lag, lagen (2003:491) om konsulärt ekonomiskt bistånd, som trädde i kraft den 1 september 2003. Enligt lagen kan svenska medborgare och andra personer bosatta i Sverige (3 §), som har råkat i nöd eller annan svårighet i utlandet och därför behöver ekonomisk hjälp, ha rätt till konsulärt ekonomiskt bistånd om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt och det är skäligt att bistånd lämnas (6 §).

Den som har fått bistånd ska betala tillbaka biståndet till staten (9 §) och också en avgift (14 §). Om biståndet har lämnats till en sjöman för att täcka kostnader som fartygets redare är ansvarig för enligt författning eller avtal är även redaren ansvarig (jfr avsnitt 4.2.6). Om det finns särskilda skäl m.h.t. vissa omständigheter får återbetalningsskyldigheten jämkas eller efterges (13 §).

4.2.9 Bidrag till vissa arbetshjälpmedel

Enligt 2 kap. 14 § AFL utges bidrag till sådana arbetshjälpmedel som en försäkrad behöver som ett led i sin rehabilitering enligt föreskrifter som regeringen meddelar.

Sådana föreskrifter finns i förordningen (1991:1046) om ersättning från sjukförsäkringen enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring i form av bidrag till arbetshjälpmedel.

5 Vissa anknyttande bestämmelser om ersättningar

5.1 Ersättning för födelsekontrollerande verksamhet m.m.

Enligt lagen (1974:525) om ersättning för viss födelsekontrollerande verksamhet m.m. erhåller staten, landsting och kommun ersättning från sjukförsäkringen enligt AFL för rådgivning som lämnas i födelsekontrollerande syfte eller om abort eller sterilisering och för preventivmedel som lämnas ut i samband med rådgivningen. Ersättningen utges av Försäkringskassan enligt grunder som regeringen fastställer. Ersättning enligt denna lag utges endast om rådgivning och i anslutning därtill utlämnade preventivmedel tillhandahålls kostnadsfritt.

Lagen infördes i samband med ny abortlagstiftning (prop. 1974:70, SoU 1974:21). Enligt Försäkringskassan tillämpas inte bestämmelserna i lagen längre (jfr vad som anges i avsnitt 4.1 om budgetförändringarna fr.o.m. 1994/95 och förordningen 1984:908).

I förordningen (1984:908) om vissa statsbidrag och försäkringsersättningar för sjukvård m.m. finns bestämmelser om särskilt statsbidrag till hälso- och sjukvården. Detta lämnas enligt vad regeringen särskilt beslutar. Det särskilda statsbidraget innefattar även ersättning bl.a. för rådgivning som lämnas i födelsekontrollerande syfte eller om abort eller sterilisering enligt lagen om ersättning för viss födelsekontrollerande verksam-

het m.m. Patientavgift får inte tas ut för sådan rådgivning som meddelas vid personligt besök.

Regeringen har, såvitt framkommit, inte fattat något annat beslut om ersättning för födelsekontrollerande verksamhet m.m. än om det särskilda statsbidraget. Det finns alltså inte något regeringsbeslut på detta område om ersättning från Försäkringskassan. I avsaknad av sådant regeringsbeslut får Försäkringskassan inte betala ut någon ersättning.

Riksdagen gav under riksmötet 1997/98 (rskr. nr 3) regeringen tillkänna vad Socialutskottet anförde om kostnaderna för preventivmedel (bet. 1997/98:SoU2). Regeringen gav i december 1999 Socialstyrelsen i uppdrag att göra en analys av nuvarande förhållanden m.m. Sedan Socialstyrelsen i maj 2001 lämnat en redovisning av uppdraget gav regeringen i december 2004 återigen Socialstyrelsen i uppdrag bl.a. att analysera om eventuella skillnader i kostnader mellan olika typer av preventivmedel innebär ett problem. Socialstyrelsen inkom i december 2005 med rapporten Skillnader i kostnader mellan olika typer av preventivmedel – Problem och åtgärdsförslag inom oförändrad kostnadsram (S2005/10496/HS). Socialstyrelsen föreslår i rapporten att lagen om ersättning för viss födelsekontrollerande verksamhet m.m. ändras på så sätt att det blir möjligt för sjukvårdshuvudmännen att ta betalt för kopparspiraler och pessar och använda intäkterna till att subventionera p-piller eller andra preventivmedel till ungdomar, om de så önskar och finner lämpligt.

Rapporten har remissbehandlats och frågan kommer, enligt vad regeringen redovisat i skrivelse 2007/08:75 (sid. 47f.) Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen, att beredas under 2008 i Regeringskansliet.

5.2 Avgiftsfria sjukvårdsförmåner m.m. för vissa hiv-smittade

Lagen (1993:332) om avgiftsfria sjukvårdsförmåner m.m. för vissa hiv-smittade tillämpas på en person som vid behandling av honom eller henne inom den svenska hälso- och sjukvården har fått infektion av hiv (humant immunbrist-virus) genom smitta vid användning av blod eller blodprodukter.

Lagen tillämpas även på den som fått infektion av hiv genom smitta av en sådan person, om de är eller varit gifta med varandra eller sammanbott med varandra under äktenskapsliknande förhållanden och om smittan ägt rum innan den först smittade fått kännedom om sin infektion.

Förmåner enligt lagen ersätts av sjukförsäkringen enligt AFL. Förmånerna innebär att patientavgift inte ska tas ut av en smittad person som får tandvård som ersätts enligt 2 kap. 3 § AFL. Denna bestämmelse (3 §) har ändrats i samband med antagandet av den nya lagen (2008:145) om statligt tandvårdsstöd. Ändringen träder i kraft den 1 juli 2008 (SFS 2008:151). En smittad person som omfattas av lagen har också rätt att på apotek utan kostnad få ut läkemedel för vilka recept utfärdats av läkare eller tandläkare.

6 Förslaget till lag om statlig ersättning för hälso- och sjukvårdskostnader m.m.

I lagrådsremissen Socialförsäkringsbalk, beslutad den 13 december 2007, föreslår regeringen bl.a. att AFL upphävs och att de nuvarande bestämmelserna i 2 kap. AFL i huvudsak ska ersättas av en ny lag om statlig ersättning för hälso- och sjukvårdskostnader m.m. Lagförslaget finns i *bilaga 2*.

Regeringen gör samtidigt bedömningen att en genomgripande översyn av regelverket i 2 kap. AFL inte lämpligen kan göras i det sammanhanget utan bör anstå.

I princip alla bestämmelserna i 2 kap. AFL föreslås alltså ersättas av en ny, tillfällig, lag. Dock anser regeringen att upplysningsbestämmelsen om möjligheten för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om vad som ska anses som sjukhus i 2 kap. 4 § andra stycket AFL varken ska föras över till den nya fristående lagen eller socialförsäkringsbalken. Bestämmelsen är numera onödig. Vidare anser regeringen att bestämmelsen om arbetshjälpmedel i 2 kap. 14 § AFL bör, med viss förändring av tillämpningsområdet, föras in i socialförsäkringsbalken där den bättre passar in. Bestämmelsen om återkrav och nedsättning av tandvård ersättning i 20 kap. 4 a § AFL bör föras över till den nya fristående lagen.

I den nya lagen finns bestämmelser om "statlig ersättning". Det anges däremot inte längre att ersättningen ska lämnas från sjukförsäkringen. Detta begrepp – sjukförsäkringen – finns inte

heller kvar i den föreslagna socialförsäkringsbalken som ska ersätta AFL och flera andra socialförsäkringslagar.

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2009.

7 Lag om statligt tandvårdsstöd m.m.

Regeringen har den 17 januari 2008 beslutat proposition 2007/08:49 Statligt tandvårdsstöd. I propositionen föreslås bl.a. en ny lag om statligt tandvårdsstöd. I den nya lagen inarbetas de regler om tandvårdsersättning som tidigare fanns i AFL och som fortfarande anses behövas. Samtidigt föreslås som en följd av detta bl.a. att 2 kap. 3 – 3 b §§ AFL ska upphöra att gälla och att 2 kap. 1 och 7 §§ ska ändras. Propositionens förslag till ändringar i AFL finns i *bilaga 3*. Riksdagen har antagit detta förslag (bet. 2007/08:SoU9, rskr. 2007/08:145). Ändringarna träder i kraft den 1 juli 2008 (SFS 2008:145 och 146).

8 Bedömningar och förslag

8.1 Regeringsformen och andra utgångspunkter

Bedömning: Bestämmelserna i 2 kap. AFL utnyttjas endast i begränsad utsträckning. I den mån så sker och ersättning således lämnas från sjukförsäkringen är dessa ersättningar skattefinansierade. De statliga bidrag till hälso- och sjukvård m.m. som fortfarande bör finnas kan alltså lämnas som statsbidrag. För detta behövs i och för sig inte lagstöd. Det finns inte heller i övrigt skäl för lagform för att reglera statliga bidrag till hälso- och sjukvården m.m.

Skälen för bedömningen: Sjukförsäkringen är en del av det sociala trygghetssystemet även om de ersättningar som kan lämnas enligt 2 kap. AFL i viss mån skiljer sig från övriga delar av detta system. I socialavgiftslagen (2000:980) finns bestämmelser om avgifter för finansiering av systemen för social trygghet (socialavgifter). Dessa utgörs av arbetsgivaravgifter eller egenavgifter. Avgifterna utgörs i sin tur av sjukförsäkringsavgift, föräldraförsäkringsavgift, ålderspensionsavgift, efterlevandepensionsavgift, arbetsmarknadsavgift och arbetsskadeavgift.

Bestämmelser om fördelning av socialavgifterna finns i lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter. Av 3 och 4 §§ lagen om fördelning av socialavgifter framgår vilka ersättningar enligt AFL och andra lagar som sjukförsäkringsavgifter ska finansiera. Ersättning för sjukvård m.m. enligt 2 kap. AFL finns inte med bland dessa ersättningar. I den mån det lämnas ersättningar för

sjukvård m.m. från sjukförsäkringen är dessa alltså skattefinansierade. Statsbidrag får enligt 19 kap. 2 § AFL lämnas för viss del av kostnaderna för sjukförsäkringsförmåner. Det bör noteras att sjukförsäkringen som begrepp inte kommer att finnas kvar i den föreslagna socialförsäkringsbalken.

I 8 kap. regeringsformen (RF) finns bestämmelser om lagar och andra föreskrifter. RF bygger på en indelning av föreskrifterna efter de ämnen som regleras däri. Olika regler gäller beroende på om det är fråga om t.ex. privaträttsliga föreskrifter (2 §), betungande offentligrättsliga föreskrifter (3 §), kommunalrättsliga föreskrifter (5 §), föreskrifter om verkställighet av lag (13 § första stycket 1) eller gynnande förvaltningsrättsliga föreskrifter (13 § första stycket 2). Föreskrifter av sist nämnda slag faller, tillsammans med bl.a. interna förvaltningsföreskrifter, inom regeringens s.k. restkompetens. Detsamma gäller verkställighetsföreskrifter. Detta innebär att regeringen har en direkt i RF grundad rätt att meddela föreskrifter (förordning) utan riksdagens bemyndigande eller prövning i övrigt. Att regeringen har en sådan behörighet att besluta föreskrifter i visst ämne utgör inte hinder för riksdagen att genom lag meddela föreskrifter i samma ämne (14 § första stycket). Om så sker får lagen inte ändras eller upphävas annat än genom lag (17 §).

Bestämmelser om bidrag till eller ersättning för något tillhör de gynnande eller berättigande föreskrifterna. Detta gäller även om någon del av föreskrifterna av den enskilde kan upplevas som betungande, t.ex. om återbetalningsskyldighet (jfr NJA 1984 s. 648). Regeringen kan alltså utan riksdagens bemyndigande meddela föreskrifter om statsbidrag. Vad som i detta fall krävs är att riksdagen genom budgetreglering ställt medel till regeringens förfogande (jfr 9 kap. RF). Vissa omständigheter kan dock medföra att ersättning från staten helt eller i vissa grundläggande delar ska eller bör regleras i lag. Exempel på sådana omständigheter har av regeringen anförts för att det ska införas en särskild lag med bestämmelser om det nya statliga tandvårdsstödet (se prop. 2007/08:49 s. 51f., jfr även Lagrådets yttrande i samma proposition samt avsnitt 8.3).

Den rättsliga funktionen eller karaktären av bestämmelserna i 2 kap. AFL kan, med större eller mindre tyngd, ses på i vart fall tre olika sätt. Bestämmelserna anses ibland, trots det nyss angivna, vara bemyndiganden från riksdagen till regeringen enligt 8 kap. 7 § RF. Ibland ses de som exempel på att riksdagen med stöd av 8 kap. 14 § RF meddelat föreskrifter på ett område som ligger inom regeringens kompetens och ibland som rena upplysningar om att regeringen utnyttjar sin restkompetens att meddela bestämmelser om statsbidrag för olika ändamål.

Som tidigare konstaterats behövs inte något bemyndigande från riksdagen för att regeringen ska ha behörighet att meddela föreskrifter om statsbidrag. Om bestämmelserna i 2 kap. AFL är bemyndiganden är de alltså vad som brukar kallas kvasibemyndiganden, dvs. bemyndiganden som inte behövs och inte heller bör finnas i lagtext. Bestämmelserna är inte heller utformade som bemyndiganden vanligen är. Då brukar anges att "regeringen får meddela föreskrifter om ...", inte att något gäller "enligt grunder som fastställs av regeringen" eller liknande. Uppfattningen att bestämmelserna i 2 kap. AFL är bemyndiganden enligt 8 kap. 7 § RF kan därför knappast vara riktig.

Som tidigare angivits kan riksdagen enligt 8 kap. 14 § första stycket RF genom lag meddela föreskrifter i ett ämne som faller inom regeringens kompetensområde. Riksdagen skulle, om bestämmelserna i 2 kap. AFL har denna karaktär, ha lämnat ett betydande föreskriftsutrymme kvar åt regeringen. Även om riksdagen anser att statliga bidrag till hälso- och sjukvård m.m. är viktiga är det inte helt lätt att inse varför riksdagen skulle ha valt att meddela dessa lagföreskrifter eller vad lokutionen "enligt grunder som regeringen fastställer" i så fall har för innebörd. Riksdagen kan inte genom föreskrifter av det slag som finns i 2 kap. AFL beordra eller uppdra åt regeringen att meddela förordningsregler med visst innehåll eller ens för visst ändamål. Om riksdagen vill styra statsbidragens ändamål och omfattning får detta i stället ske genom budgetregleringen eller genom att riksdagen genom lag meddelar föreskrifter med önskat innehåll. Riksdagen kan också, som en yttersta utväg, väcka misstroen-

deförklaring mot statsministern (och därmed hela regeringen) eller enskilt statsråd (6 kap. 5 § och 12 kap. 4 § RF).

Det är mot denna bakgrund svårt att se att bestämmelserna i 2 kap. AFL är sådana som riksdagen enligt 8 kap. 14 § RF beslutat inom regeringens kompetensområde. Det finns inte heller något behov av sådana lagbestämmelser.

Slutligen återstår att bedöma om bestämmelserna i 2 kap. AFL är upplysningar om att regeringen utnyttjar sin restkompetens på området och om det finns något behov av sådana upplysningar. Bestämmelserna är inte utformade som upplysningsbestämmelser vanligen är. Då brukar anges att ”regeringen meddelar föreskrifter om ...”. Det finns knappast heller något behov av upplysningsbestämmelser. Ersättningarna enligt 2 kap. AFL lämnas inte till enskilda mottagare av vård utan (med något undantag) till vårdgivare. Upplysningsbestämmelserna skulle dessutom bli de enda bestämmelser om sådan statlig ersättning som ges genom lag.

Det finns alltså inte skäl för lagform när det gäller att reglera de statliga ersättningarna för sjukvård m.m. som hittills funnits i 2 kap. AFL (jfr dock avsnitt 8.3 angående ersättning för tandvård).

8.2 Hälsa- och sjukvård, sjuktransporter och sjukresor

Bedömning: För statsbidrag till hälso- och sjukvård, sjuktransporter och sjukresor behövs inte något lagstöd i form av bemyndigande för regeringen från riksdagen. Regeringen kan med stöd av den s.k. restkompetensen föreskriva om sådant statsbidrag inom ramen för tillgängliga medel. Detta gäller även vård, transporter och resor som omfattas av gemenskapsrätten inom EU eller EES eller en överenskommelse om social trygghet eller sjukvårdsförmåner mellan Sverige och

annan stat. Några sakliga förändringar vad gäller statens bidrag till hälso- och sjukvård m.m. föreslås inte.

Skälen för bedömningen: Enligt bedömningen i avsnitt 8.1 behövs inte lagform eller bemyndigande i lag när det gäller regleringen av statsbidrag eller andra ersättningar från staten. Landsting och kommuner kan vara mottagare av statsbidrag på samma sätt som andra juridiska personer. För detta krävs inte lagstöd. Annorlunda skulle det ställa sig om landstinget eller kommunen hade en rätt till ersättning. Enligt 8 kap. 5 § RF ska föreskrifter om bl.a. kommunernas befogenheter och åligganden meddelas i lag. Bidrag till kommuner och landsting av sådant slag som det här är fråga om kan dock inte anses omfattade av begreppet kommunernas befogenheter och åligganden.

När det gäller statsbidrag till den hälso- och sjukvård och de sjuktransporter som sjukvårdshuvudmännen är skyldiga att erbjuda enligt hälso- och sjukvårdslagen behövs alltså inte något lagstöd. Detsamma gäller sådana sjukresekostnader som sjukvårdshuvudmännen ska lämna ersättning för. Regeringen kan, utan riksdagens bemyndigande, med stöd av 8 kap. 13 § första stycket 2 RF fatta beslut om sådana bestämmelser som nu finns i förordningen (1984:908) om vissa statsbidrag och försäkringserättigheter för sjukvård m.m. Det ligger inte inom ramen för denna rapport att föreslå några sakliga förändringar vad gäller det statliga bidraget till hälso- och sjukvård m.m. Rubriken till och vissa bestämmelser i nämnda förordning (1984:908) bör dock ändras till följd av att ersättningar från sjukförsäkringen inte längre lämnas.

Begreppet ”hälso- och sjukvård” avser både öppen sådan vård enligt 2 kap. 2 § AFL och sjukhusvård enligt 2 kap. 4 § AFL. Begreppet omfattar även hälso- och sjukvård m.m. i Sverige som har sin grund i gemenskapsrätten eller en internationell överenskommelse om vårdförmåner. Något bemyndigande om att meddela föreskrifter om vad som ska räknas som sjukhus behövs inte

Förslaget i detta avsnitt innebär att 6, 14 och 16 §§ förslaget till lag om statlig ersättning för hälso- och sjukvårdskostnader m.m. inte behövs.

8.3 Tandvård

Bedömning: Bestämmelserna i 2 kap. AFL om ersättning för tandvård ska behandlas på det sätt som föreslås i den av riksdagen godtagna prop. 2007/08:49. Detta innebär att nämnda bestämmelser i AFL antingen upphävs eller ändras och att de regler som fortfarande behövs tas in i den nya lagen om statligt tandvårdsstöd.

Skälen för bedömningen: Regeringen har nyligen, efter utredning, remissomgång och Lagrådets hörande, lagt fram ett förslag till ny lag om statligt tandvårdsstöd (prop. 2007/08:49). Som en konsekvens av förslaget ska bl.a. bestämmelserna i 2 kap. AFL som rör tandvårdsersättning upphöra att gälla respektive ändras med ikraftträdande den 1 juli 2008 (se *bilaga 3*). Riksdagen har antagit regeringens förslag till ändring i AFL (bet. 2007/08:SoU9, rskr. 2007/08:145, SFS 2008:146).

Det bör i sammanhanget påpekas att ersättning för tandvård (det statliga tandvårdsstödet) på flera sätt skiljer sig från övriga ersättningar för sjukvård m.m. enligt hittillsvarande 2 kap. AFL. Det berör t.ex. ett stort antal vårdgivare och patienter på ett direkt sätt. Tandvårdsstödet innehåller möjligen också sådana skyldigheter för vårdgivare som ska meddelas i lag. Även vissa regler om förhållandet mellan enskilda (privata vårdgivare respektive patienter) ska meddelas i lag (se vidare prop. 2007/08:49 s. 51f. samt Lagrådets yttrande i samma proposition. Jfr även avsnitt 8.1).

Med hänsyn till de beslut som regeringen och riksdagen nyligen har fattat finns inte anledning att i detta sammanhang lämna något förslag rörande bestämmelserna i 2 kap. AFL om

ersättning för tandvård. Bestämmelserna hör systematiskt bättre samman med reglerna om statligt tandvårdsstöd än i en eventuell lagstiftning som mera generellt reglerar statliga ersättningar för hälso- och sjukvård m.m.

Detta innebär att 7 – 13 §§ samt övergångsbestämmelserna p. 4 i förslaget till lag om statlig ersättning för hälso- och sjukvårdskostnader m.m. inte behövs och att i vart fall 1 och 2 §§ behöver anpassas till detta.

8.4 Särskilda rehabiliteringar och hjälpmedelsutveckling m.m.

<p>Bedömning: Något lagstöd för ersättningar enligt 2 kap. 5 § AFL behövs inte.</p>
--

Skälen för bedömningen: I 2 kap. 5 § AFL finns en bestämmelse om ersättning för särskilda rehabiliteringar m.m. samt för utveckling och provning av hjälpmedel åt personer med funktionshinder och liknande verksamhet.

Som anges i avsnitt 4.2.4 lämnas inte längre sådan ersättning från sjukförsäkringen. Ersättning för hjälp åt funktionshindrade innefattas numera i det särskilda statsbidraget till hälso- och sjukvård som regleras i förordningen (1984:908) om vissa statsbidrag och försäkringsersättningar för sjukvård m.m. Vad gäller verksamheten vid Hjälpmedelsinstitutet är bidraget numera flyttat till politikområde Handikappolitik (jfr avsnitt 4.2.4).

De statsbidrag som lämnas för verksamheter som avses i 2 kap. 5 § AFL kan betalas utan lagstöd (jfr avsnitt 8.1).

För förslaget till lag om statlig ersättning för hälso- och sjukvårdskostnader m.m. innebär det att 15 § inte behövs och kan utgå.

8.5 Redares regressrätt

Bedömning: Någon lagregel om ersättning till arbetsgivare för kostnader för sjömans hälso- och sjukvård eller tandvård behövs inte.

Skälen för bedömningen: Som framgår av avsnitt 4.2.6 har det inte inom ramen för detta uppdrag kunnat klarläggas varför bestämmelserna i 2 kap. AFL om redares regressrätt gentemot Försäkringskassan ansetts befogade. I nämnda avsnitt anges också att Försäkringskassan uppgivit att sådan ersättning till redare inte längre lämnas.

I avsaknad av stöd för bestämmelsens berättigande bör den upphävas. Skulle staten av hittills okänd anledning ha en förpliktelse att ersätta kostnaderna för sjömans sjukvård m.m. kan detta, liksom övriga gynnande offentligrättsliga föreskrifter, ske genom förordning. Skäl för en sådan förordningsregel finns dock f.n. inte.

Detta innebär att 5 och 18 §§ i förslaget till lag om statlig ersättning för hälso- och sjukvårdskostnader m.m. inte behövs.

8.6 Sjukvård utom riket

Bedömning: Något lagstöd för statligt bidrag för sjukvård utom riket behövs inte. På sikt bör dock denna fråga lagregleras.

Skälen för bedömningen: Något lagstöd för statliga bidrag till enskilda för kostnader för sjukvård utom riket eller för Sveriges betalningar till andra länder för sådan vård behövs inte. Som anges i avsnitt 8.1 faller gynnande förvaltningsrättsliga föreskrifter inom regeringens restkompetens. Däremot måste riks-

dagen ha ställt medel till regeringens förfogande för dessa utgifter.

För enskilda har frågan om ersättning för sjukvård utom riket fått allt större betydelse. Detta talar för att frågan bör prövas av riksdagen. Även frågan om hur dessa kostnader, inte minst med hänsyn till Sveriges medlemskap i Europeiska Unionen och en allt mer internationaliserad värld, ska fördelas mellan staten och sjukvårdshuvudmännen, talar för att riksdagen bör fatta det avgörande beslutet. Att riksdagen genom lag ska besluta när det gäller kommunala befogenheter eller åligganden har tidigare nämnts.

Inom ramen för detta uppdrag och i avvaktan på ett tillräckligt beredningsunderlag för att föreslå hur ersättningen för hälso- och sjukvård m.m. utom riket ska regleras bör nuvarande förordningsregler kvarstå i sak oförändrade. Den enda anpassning som behövs är att det inte längre ska anges att kostnaderna ersätts från sjukförsäkringen. Det bör i stället anges att kostnaderna ersätts av staten. Denna anpassning bör ske i gränssjukvårdsförordningen (1962:390) och i förordningen (1994:2053) om vissa ersättningar i internationella förhållanden till landsting och kommuner från sjukförsäkringen enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring

För förslaget till lag om statlig ersättning för hälso- och sjukvårdskostnader m.m. innebär detta att 17 § inte behövs.

8.7 Utrikesförvaltningens regressrätt

Bedömning: Någon lagregel om utrikesförvaltningens regressrätt gentemot Försäkringskassan behövs inte. Det bör inte heller på annat sätt föreskrivas om en sådan regressrätt.

Skälen för bedömningen: Av avsnitt 4.2.8 framgår att det, såvitt kunnat utredas, inte har betalats ut några ersättningar från

Försäkringskassan till utrikesförvaltningen för sjukvårdskostnader utom riket.

Av samma skäl som gäller för andra ersättningar enligt 2 kap. AFL behövs inte något lagstöd för ersättningar från sjukförsäkringen till utrikesförvaltningen (jfr bl.a. avsnitt 8.1 och 8.2).

De ursprungliga motiven för bestämmelsen om utrikesförvaltningens regressrätt har inte helt gått att klarlägga (bestämmelsen har funnits sedan i vart fall 1940-talet). Klart är dock att bestämmelsen tillkommit i en väsentligt annorlunda tid än den nuvarande. Det gäller faktiska förhållanden – världen är på många sätt allt mer internationaliserad och betydligt fler människor från Sverige befinner sig numera för kortare eller längre tid utomlands än under t.ex. 1950-talet. Det gäller även rättsliga förhållanden. Försäkringskassan är numera fullt ut en statlig myndighet och ersättningarna enligt 2 kap. AFL finansieras med skattemedel. Uttalandet (avsnitt 4.2.8) om att kostnad som inte regressvis kunde uttas av försäkringskassan skulle stanna på statsverket saknar alltså numera helt relevans. Kostnaden stannar på staten oavsett om detta sker via sjukförsäkringen eller via utrikesförvaltningens anslag.

I lagen (2003:491) om konsulärt bistånd betonas den enskildes eget ansvar. Endast om ingen annan utväg finns (t.ex. reseförsäkring) och det är ”skäligt” lämnas ekonomiskt bistånd som dessutom ska betalas tillbaka. Att i detta läge lyfta fram en regel som anger att sjukvårdskostnaderna i vissa fall kan ersättas av sjukförsäkringen (eller på annat sätt av staten) framstår inte som befogat. Vilken påverkan detta kan få på enskildas intresse av att teckna reseskydd eller i övrigt i rimlig omfattning skydda sig är svårt att bedöma.

Sammantaget finns det inte skäl att ha kvar en bestämmelse om att utrikesförvaltningen regressvis kan få kostnader för sjukvård utomlands ersatta av sjukförsäkringen eller på annat sätt i statsbudgeten.

För förslaget till lag om statlig ersättning för hälso- och sjukvårdskostnader m.m. innebär detta att 19 § inte behövs.

8.8 Bidrag till vissa arbetshjälpmedel

Bedömning: Bestämmelsen i 2 kap. 14 § AFL om bidrag till arbetshjälpmedel som ett led i rehabilitering ska, som föreslås i lagrådsremissen Socialförsäkringsbalk, inarbetas i den nya balken.

Skälen för bedömningen: Regeringen har i lagrådsremissen Socialförsäkringsbalk föreslagit att bestämmelsen i 2 kap. 14 § AFL om bidrag till arbetshjälpmedel arbetas in i den nya socialförsäkringsbalken (33 kap. 5 §). Bestämmelsen har enligt regeringen ett nära samband med den arbetslivsinriktade rehabiliteringen som regleras i balken. Förmånen kan enligt förslaget vara såväl bosättnings- som arbetsbaserad.

Det saknas anledning att nu göra någon annan bedömning än den i lagrådsremissen.

8.9 Födelsekontrollerande verksamhet m.m.

Förslag: Lagen om ersättning för födelsekontrollerande verksamhet m.m. måste anses obsolet. Någon saklig ändring av nuvarande ordning med särskilt statsbidrag som ersättning för födelsekontrollerande verksamhet m.m. är inte befogad. Lagen ska därför upphävas.

Skälen för förslaget: Som anges i avsnitt 5.1 ingår ersättning för rådgivning som lämnas i födelsekontrollerande syfte m.m. numera i det särskilda statsbidraget för hälso- och sjukvård som årligen lämnas till landsting och kommuner som inte ingår i ett landsting (förordningen [1984:908] om vissa statsbidrag och försäkringsersättningar för sjukvård m.m.). Någon anledning att därutöver utge ersättning från staten eller sjukförsäkringen finns inte.

Vad gäller staten torde det i första hand vara inom studenthälsan som sådan ersättning skulle kunna bli aktuell. Om staten anser att studenthälsan bör tillföras resurser för att förbättra denna verksamhet bör detta dock ske på annat sätt än genom sjukförsäkringen och Försäkringskassan.

Den särskilda lagen om ersättning för födelsekontrollerande verksamhet bör mot denna bakgrund anses obsolet och även formellt upphävas. De eventuella problem som Socialstyrelsen tagit upp i sin rapport (se avsnitt 5.1) kan och bör lösas på annat sätt än genom ändring i denna lag.

8.10 Sjukvårdsförmåner för vissa hiv-smittade

Förslag: En följdändring ska göras i lagen om avgiftsfria förmåner m.m. för vissa hiv-smittade. Det ska anges att förmåner ersätts av staten i stället för av sjukförsäkringen enligt AFL.

Skälen för förslaget: Sjukförsäkringen enligt AFL kommer att upphöra som särskilt begrepp om förslaget till socialförsäkringsbalk fullföljs. I lagen om avgiftsfria förmåner m.m. för vissa hiv-smittade ska hänvisningen när det gäller hur förmånerna ersätts ändras från sjukförsäkringen enligt AFL till staten. Det får sedan i förordning och/eller i budgetregleringen anges närmare regler om förmånerna.

9 Förordningar och andra följdändringar

Förslag: De förordningar som närmare reglerar ersättningar för sjukvård m.m. från sjukförsäkringen ska anpassas till att sådan ersättning inte längre lämnas från sjukförsäkringen. I förordningarna ska i stället anges att ersättning lämnas av staten eller att statsbidrag ersätter vissa kostnader.

Skälen för förslaget: Enligt tidigare förslag och bedömningar behövs inte något lagstöd för de förordningar som idag närmare reglerar olika ersättningar från sjukförsäkringen enligt 2 kap. AFL. Dessa ersättningar är skattefinansierade. Regeringen kan utan riksdagens bemyndigande meddela föreskrifter om statsbidrag. Förordningarna bör dock anpassas terminologiskt till detta.

I förordningen (1984:908) om vissa statsbidrag och försäkringsersättningar för sjukvård m.m. behöver ytterligare förändringar ske. Detta gäller t.ex. 8 § första stycket 5 om vissa undersökningar och läkarutlåtanden samt 11 § 3 om intyg för föräldrapenningförmåner. Dessa ändringar bör dock ske i samband med andra förordningsändringar till följd av den nya socialförsäkringsbalken.

Ytterligare följdändringar kopplade till 2 kap. AFL behövs. Dessa är dock snarast en följd av upphävandet av bl.a. AFL som föreslås i lagrådsremissen Socialförsäkringsbalk. Följdändringar-

na bör därför tas upp i samband med det fortsatta arbetet med de mycket omfattande följändringarna till balken.

I 19 kap. 2 § AFL finns en hänvisning till lagen om ersättning för viss födelsekontrollerande verksamhet m.m. I denna rapport föreslås att lagen ska upphävas. I lagrådsremissen Socialförsäkringsbalk föreslås dock, som nyss nämndes, att hela AFL ska upphävas. Något förslag till särskild följändring lämnas därför inte här.

10 Ekonomiska och andra konsekvenser

Förslagen i denna rapport innebär endast att vissa bestämmelser, som inte längre tillämpas, är onödiga och bör upphävas och att andra bestämmelser, som fortfarande behövs, bör arbetas in i annan lagstiftning eller utfärdas av regeringen med stöd av den s.k. restkompetensen. Några egentliga materiella eller sakliga förändringar föreslås inte. Förslagen har inga ekonomiska eller andra konsekvenser.

11 Konsekvenser för förslaget till lag om statlig ersättning för hälso- och sjukvårdskostnader m.m.

I avsnitt 8 under de olika förslagen i denna rapport har redovisats vad dessa innebär för förslaget till lag om statlig ersättning för hälso- och sjukvårdskostnader m.m. i lagrådsremissen Socialförsäkringsbalk.

Sammanfattningsvis innebär förslagen och bedömningarna, om de godtas, att samtliga materiella regler i lagförslaget (5 – 19 §§) om olika ersättningar inte längre behövs. Därmed faller också behovet av de upplysnings- och handläggningsbestämmelser som lagförslaget i övrigt innehåller.

Det finns inte heller något behov av övergångsbestämmelser.

12 Författningskommentar

12.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (1991:419) om resekostnadsersättning vid sjukresor

1 §

Ändringarna är följder av att sjukförsäkringen enligt AFL och lagen om ersättning för viss födelsekontrollerande verksamhet föreslås upphävas.

12.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1993:332) om avgiftsfria sjukvårdsförmåner m.m. för vissa hiv-smittade

1 §

Förslaget innebär endast att förmånerna enligt lagen ska ersättas av staten i stället för av sjukförsäkringen enligt AFL (avsnitt 8.10).

12.3 Förordningar

Förslagen innebär anpassningar till att vissa ersättningar inte längre lämnas från sjukförsäkringen utan endast som statsbidrag. I andra bestämmelser ska det anges att ersättningarna lämnas av staten eftersom de nuvarande ersättningarna enligt sjukförsäk-

ringen är skattefinansierade. Förslagen innebär inte några sakliga förändringar.

Nuvarande lydelse av 2 kap. lagen (1962:381) om allmän försäkring

2 kap. Om ersättning för sjukvård m.m.

1 § Bestämmelser om skyldighet att erbjuda hälso- och sjukvård finns i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763). För hälso- och sjukvård och för tandvård samt för vissa resor i samband med vård lämnas ersättning enligt bestämmelserna i detta kapitel.

I grunderna för ersättning enligt 3 § kan regeringen dels bestämma den högsta patientavgift och det högsta arvode som får tas ut av en vårdgivare som är ansluten till försäkringen, dels meddela närmare föreskrifter för verksamhetens bedrivande hos vårdgivaren och om skyldighet för denne att lämna uppgifter om verksamheten. Lag (1995:1478).

2 § För öppen hälso- och sjukvård som anordnas eller finansieras av staten, ett landsting eller en kommun som inte tillhör ett landsting lämnas ersättning enligt grunder som fastställs av regeringen. Lag (1994:1814).

3 § Ersättning för tandvård lämnas om vården ges vid en folk-tandvårdsklinik, en högskola där odontologisk utbildning och forskning bedrivs eller annars genom det allmännas försorg. Ersättning lämnas också om vården ges hos en enskild näringsidkare, ett bolag eller en annan juridisk person, under förutsätt-

ning att vårdgivaren är uppförd på en förteckning som upprättats av Försäkringskassan.

För att bli uppförd på en förteckning enligt första stycket skall vårdgivaren antingen själv vara legitimerad tandläkare eller legitimerad tandhygienist eller ha tillgång till en eller flera legitimerade tandläkare eller tandhygienister. Vidare krävs att vårdgivaren har F-skattsedel.

Ersättning lämnas enligt grunder som regeringen fastställer.

Ersättning lämnas endast om tandvården utförts av en legitimerad tandläkare eller legitimerad tandhygienist som inte har fyllt 70 år. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får medge undantag från denna åldersgräns.

Ersättning lämnas inte för tandvård åt en försäkrad som fyller högst 19 år under det år då vården ges. Om avgiftsfri tandvård åt sådan försäkrad föreskrivs i tandvårdslagen (1985:125). Lag (2004:781).

3 a § En vårdgivare som avser att ge tandvård i enskild verksamhet mot ersättning enligt denna lag skall skriftligen anmäla detta till Försäkringskassan.

Om vårdgivaren uppfyller de krav som anges i 3 § andra stycket, skall Försäkringskassan föra upp vårdgivaren på den förteckning som avses i 3 § första stycket. Lag (2004:781).

3 b § Om en vårdgivare som har förts upp på förteckningen hos Försäkringskassan avser att upphöra med sin verksamhet eller att flytta verksamheten eller vill föras av från förteckningen, skall vårdgivaren anmäla detta till Försäkringskassan senast tre månader i förväg.

En vårdgivare som har upphört att ge tandvård i enskild verksamhet eller som inte längre uppfyller de krav som anges i 3 § andra stycket skall föras av från förteckningen genom beslut av

Försäkringskassan. Detsamma gäller om vårdgivaren inte har påbörjat verksamheten senast sex månader efter anmälan enligt 3 a §. Lag (2004:781).

4 § Ersättning för sjukhusvård på grund av skada, sjukdom eller förlossning som krävt intagning i sjukhus lämnas enligt grunder som fastställs av regeringen.

Föreskrifter om vad som skall räknas som sjukhus enligt denna lag meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Lag (1994:746).

5 § Ersättning för särskilda rehabiliteringar och behandlingar samt för utveckling och provning av hjälpmedel åt personer med funktionshinder och liknande verksamhet lämnas enligt grunder som regeringen fastställer. Lag (1994:746).

6 § För s j u k r e s o r och s j u k t r a n s p o r t e r lämnas ersättning enligt grunder som fastställs av regeringen. Lag (1995:1479).

7 § Arbetsgivare för sjöman får vid en sjömans sjukdom ersättning enligt bestämmelserna i denna lag från Försäkringskassan för sina kostnader enligt sjömanslagen (1973:282) för

1. öppen hälso- och sjukvård, utom sådan som ges av husläkare, om vården anordnas av staten, ett landsting eller en kommun som inte tillhör ett landsting,
2. tandvård enligt 3 §, eller
3. sjukhusvård enligt 4 §. Lag (2004:781).

8 § Har upphävts genom lag (1999:800).

9 § Ersättning för sjukvård utom riket utgår endast i den utsträckning regeringen föreskriver.

Har arbetsgivare för sjöman jämlikt sjömanslagen (1973:282) haft att för sjömans sjukvård utom riket vidkännas kostnad, som omfattas av föreskrifter meddelade med stöd av första stycket, äger han från Försäkringskassan i den ordning regeringen bestämmer erhålla gottgörelse för kostnaden enligt nämnda föreskrifter.

Har genom utrikesförvaltningens försorg åt försäkrad lämnats ekonomiskt bistånd avseende sjukvård utom riket, äger utrikesförvaltningen från Försäkringskassan erhålla gottgörelse därför enligt vad i andra stycket sägs. Lag (2004:781).

10 § Har upphävts genom lag (2004:781).

11 § Har upphävts genom lag (1991:1040).

12 § Har upphävts genom lag (1997:1307).

12 a § Har upphävts genom lag (1997:1307).

12 b § Har upphävts genom lag (1993:50).

12 c § Har upphävts genom lag (1997:1307).

13 § Har upphävts genom lag (1993:355).

14 § Bidrag till sådana arbetshjälpmedel som en förvärvsarbetande försäkrad behöver som ett led i sin rehabilitering utges enligt föreskrifter som regeringen meddelar. Lag (1991:1040).

Förslag till lag om statlig ersättning för hälso- och sjukvårdskostnader m.m. i lagrådsremiss Socialförsäkringsbalk

12.4 Förslag till lag om statlig ersättning för hälso- och sjukvårdskostnader m.m.

Härigenom föreskrivs följande.

Inledande bestämmelser

1 § För hälso- och sjukvård, för tandvård samt för vissa resor i samband med vård lämnas statlig ersättning enligt denna lag.

2 § Bestämmelser om skyldighet att erbjuda vård som avses i 1 § finns i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) samt i tandvårdslagen (1985:125).

3 § Gemenskapsrätten inom Europeiska unionen (EU) eller inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller avtal om social trygghet eller andra avtal som ingåtts med andra stater kan medföra begränsningar i tillämpligheten av bestämmelserna i denna lag.

Allmänna bestämmelser om rätten till ersättning

4 § Ersättning som beslutas av Försäkringskassan enligt denna lag lämnas endast om den som vården avser omfattas av bosättningsbaserat socialförsäkringsskydd enligt 4 och 5 kap. socialförsäkringsbalken.

5 § Arbetsgivare för sjöman har vid en sjömans sjukdom rätt till ersättning från Försäkringskassan för sina kostnader enligt sjömanslagen (1973:282) för

1. öppen hälso- och sjukvård som avses i 6 §,
2. tandvård som avses i 7, 9 eller 10 §§, eller
3. sjukhusvård som avses i 14 §.

Ersättning till vårdgivare

Öppen hälso- och sjukvård

6 § För öppen hälso- och sjukvård som anordnas eller finansieras av ett landsting eller en kommun som inte tillhör ett landsting lämnas ersättning enligt grunder som fastställs av regeringen.

Tandvård

7 § Ersättning för tandvård lämnas från Försäkringskassan om vården ges vid en folktandvårdsklinik, en högskola där odontologisk utbildning och forskning bedrivs eller annars genom det allmännas försorg.

Ersättning lämnas också om vården ges hos en enskild näringsidkare, ett bolag eller en annan juridisk person, under förutsättning att vårdgivaren är uppförd på en förteckning som upprättats av Försäkringskassan.

8 § För att bli uppförd på en förteckning enligt 7 § ska vårdgivaren antingen själv vara tandläkare eller tandhygienist eller ha

tillgång till en eller flera tandläkare eller tandhygienister. Vidare krävs att vårdgivaren har F-skattsedel.

9 § Ersättning för tandvård lämnas enligt grunder som regeringen fastställer.

I grunderna för ersättning för tandvård får regeringen dels bestämma den högsta patientavgift och det högsta arvode som får tas ut av en vårdgivare, dels meddela närmare föreskrifter för verksamhetens bedrivande hos vårdgivaren och om skyldighet för denne att lämna uppgifter om verksamheten.

10 § Ersättning för tandvård lämnas endast om tandvården utförts av en tandläkare eller tandhygienist som inte har fyllt 70 år. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får medge undantag från denna åldersgräns.

Ersättning lämnas inte för tandvård åt en försäkrad som fyller högst 19 år under det år då vården ges. Om avgiftsfri tandvård åt sådan försäkrad föreskrivs i tandvårdslagen (1985:125).

11 § En vårdgivare som avser att ge tandvård i enskild verksamhet mot ersättning enligt denna lag ska skriftligen anmäla detta till Försäkringskassan.

Om vårdgivaren uppfyller de krav som anges i 8 §, ska Försäkringskassan föra upp vårdgivaren på den förteckning som avses i 7 §.

12 § Om en vårdgivare som har förts upp på förteckningen hos Försäkringskassan avser att upphöra med sin verksamhet eller att flytta verksamheten eller vill föras av från förteckningen, ska vårdgivaren anmäla detta till Försäkringskassan senast tre månader i förväg.

En vårdgivare som har upphört att ge tandvård i enskild verksamhet eller som inte längre uppfyller de krav som anges i 8 § ska föras av från förteckningen genom beslut av Försäkringskassan. Detsamma gäller om vårdgivaren inte har påbörjat verksamheten senast sex månader efter anmälan enligt 11 §.

13 § Försäkringskassan får sätta ned den samlade tandvårdersättning som en vårdgivare begär för viss tid till skäligt belopp, om det begärda beloppet kan antas vara för högt och ersättningen inte kan beräknas tillförlitligt på grundval av vårdgivarens uppgifter.

Om en vårdgivare har fått tandvårdersättning med ett för högt belopp, får Försäkringskassan kräva tillbaka det belopp som felaktigt betalats ut. Försäkringskassan får i sådant fall i stället räkna av beloppet från en fordran som vårdgivaren har på tandvårdersättning.

Sjukhusvård

14 § Ersättning för sjukhusvård på grund av skada, sjukdom eller förlossning som krävt intagning i sjukhus lämnas enligt grunder som fastställs av regeringen.

Särskilda rehabiliteringar och utveckling av hjälpmedel

15 § Ersättning för särskilda rehabiliteringar och behandlingar samt för utveckling och provning av hjälpmedel åt personer med funktionshinder samt för liknande verksamhet lämnas enligt grunder som regeringen fastställer.

Sjukresor och sjuktransporter

16 § För sjukresor och sjuktransporter lämnas ersättning enligt grunder som fastställs av regeringen.

Om den enskildes ersättning för resekostnader finns bestämmelser i lagen (1991:419) om resekostnadsersättning vid sjukresor.

Ersättning för sjukvård utomlands

Allmänna bestämmelser

17 § Ersättning från Försäkringskassan för sjukvård utom Sverige lämnas endast i den utsträckning regeringen föreskriver.

Arbetsgivare för sjöman

18 § Om arbetsgivare för sjöman enligt bestämmelserna i sjömanslagen (1973:282) har haft kostnader för en sjömans sjukvård utom Sverige, har arbetsgivaren rätt till ersättning från Försäkringskassan för kostnaderna i den ordning regeringen bestämmer. Detta gäller dock endast om kostnaderna omfattas av föreskrifter som meddelats med stöd av 17 §.

Utrikesförvaltningen

19 § Om utrikesförvaltningen har lämnat ekonomiskt bistånd för sjukvård utom Sverige, har utrikesförvaltningen rätt till ersättning från Försäkringskassan för biståndet i enlighet med 18 §.

Handläggning m.m.

20 § Bestämmelserna i 108–121 kap. (avdelning H) i socialförsäkringsbalken gäller i tillämpliga delar även i ärende enligt denna lag.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2009.
 2. Äldre bestämmelser tillämpas i fråga om ersättningar enligt denna lag som avser tid före ikraftträdandet.

3. I fråga om ersättning för foniatrisk behandling som lämnats av privatpraktiserande vårdgivare tillämpas bestämmelserna i 2 kap. 6 § i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i deras lydelse före den 1 januari 1977.

4. En tandläkare som den 1 januari 1999 var uppförd på en förteckning enligt 2 kap. 3 § första stycket i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring och som inte har förts av från förteckningen före ikraftträdandet av denna lag står utan särskild anmälan kvar på förteckningen även efter denna tidpunkt. Har tandläkaren blivit uppförd på förteckningen för viss tid, förs tandläkaren av från förteckningen sedan den tiden gått till ända.

Ny anmälan krävs inte heller av annan vårdgivare som var uppförd på förteckningen vid ikraftträdandet av denna lag.

5. I fråga om överenskommelser som regeringen ingått med främmande makt angående 2 kap. i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring tillämpas bestämmelserna i 2 kap. 2 § lagen (2008:000) om införande av socialförsäkringsbalken.

6. Vid tillämpning av bestämmelserna i 108–121 kap. (avdelning H) i socialförsäkringsbalken gäller på ärenden enligt denna lag även 9 kap. lagen (2008:000) om införande av socialförsäkringsbalken i motsvarande utsträckning.

Förslag till ändring i lagen om allmän försäkring i prop. 2007/08:49 Statligt tandvårdsstöd

Förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1962:381) om allmän försäkring¹⁰

dels att 2 kap. 3–3 b §§ och 20 kap. 4 a §¹¹ ska upphöra att gälla,

dels att 2 kap. 1 och 7 §§ samt 20 kap. 4 och 13 a §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap. 1 §¹²

Bestämmelser om skyldighet att erbjuda hälso- och sjukvård finns i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763). För hälso- och sjukvård och för

Bestämmelser om skyldighet att erbjuda hälso- och sjukvård finns i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763). För hälso- och sjukvård och för

¹⁰ Lagen omtryckt 1982:120.

¹¹ Senaste lydelse av

2 kap. 3 § 2004:781

2 kap. 3 a § 2004:781

2 kap. 3 b § 2004:781

20 kap. 4 a § 2004:781.

¹² Senaste lydelse 1995:1478. Ändringen innebär bl.a. att andra stycket upphävs.

tandvård samt för vissa resor i samband med vård lämnas ersättning enligt bestämmelserna i detta kapitel. *vissa resor i samband med vård lämnas ersättning enligt bestämmelserna i detta kapitel.*

I grunderna för ersättning enligt 3 § kan regeringen dels bestämma den högsta patientavgift och det högsta arvode som får tas ut av en vårdgivare som är ansluten till försäkringen, dels meddela närmare föreskrifter för verksamhetens bedrivande hos vårdgivaren och om skyldighet för denne att lämna uppgifter om verksamheten.

7 §¹³

Arbetsgivare för sjöman får vid en sjömans sjukdom ersättning enligt bestämmelserna i denna lag från Försäkringskassan för sina kostnader enligt sjömanslagen (1973:282) för

1. öppen hälso- och sjukvård, utom sådan som ges av husläkare, om vården anordnas av staten, ett landsting eller en kommun som inte tillhör ett landsting,
2. tandvård enligt 3 §, eller
2. tandvård som avses i lagen (2008:00) om statligt tandvårdsstöd, eller
3. sjukhusvård enligt 4 §.

20 kap.

4 §¹⁴

Har någon genom oriktiga uppgifter eller genom underlåtenhet att fullgöra en upp- Har någon genom oriktiga uppgifter eller genom underlåtenhet att fullgöra en upp-

¹³ Senaste lydelse 2004:781.

¹⁴ Senaste lydelse 2004:781. Ändringen innebär bl.a. att fjärde stycket upphävs.

gifts- eller anmälningsskyldighet eller på annat sätt förorsakat att ersättning utgått obehörigen eller med för högt belopp, eller har någon eljest obehörigen eller med för högt belopp uppburit ersättning och har han skäligen bort inse detta, *skall* återbetalning ske av vad som för mycket utbetalats.

Om det i särskilt fall finns anledning får Försäkringskassan helt eller delvis efterge krav på återbetalning enligt första stycket.

Har återbetalningsskyldighet ålagts någon enligt första stycket, får vid senare utbetalning till honom i avräkning på vad som för mycket utgått innehållas ett skäligt belopp.

Avdrag på en ersättning enligt denna lag får vidare göras om någon enligt beslut av Försäkringskassan eller Premiepensionsmyndigheten är återbetalningsskyldig för en ersättning som har utgetts på grund av en annan författning. Har avdrag gjorts med anledning av beslut om återbetalningsskyldighet av premiepension *skall* det avdragna beloppet överlämnas till Premiepensionsmyndigheten.

Vad som sägs i första-fjärde styckena gäller inte sådana förhållanden som avses i 4 a §.

gifts- eller anmälningsskyldighet eller på annat sätt förorsakat att ersättning utgått obehörigen eller med för högt belopp, eller har någon eljest obehörigen eller med för högt belopp uppburit ersättning och har han skäligen bort inse detta, *ska* återbetalning ske av vad som för mycket utbetalats.

Om det i särskilt fall finns anledning får Försäkringskassan helt eller delvis efterge krav på återbetalning enligt första stycket.

Har återbetalningsskyldighet ålagts någon enligt första stycket, får vid senare utbetalning till honom i avräkning på vad som för mycket utgått innehållas ett skäligt belopp.

Avdrag på en ersättning enligt denna lag får vidare göras om någon enligt beslut av Försäkringskassan eller Premiepensionsmyndigheten är återbetalningsskyldig för en ersättning som har utgetts på grund av en annan författning. Har avdrag gjorts med anledning av beslut om återbetalningsskyldighet av premiepension *ska* det avdragna beloppet överlämnas till Premiepensionsmyndigheten.

13 a §¹⁵

I ärenden enligt 4 a § samt 2 kap. 3 a och 3 b §§ gäller bestämmelserna i 10–13 §§ om omprövning och ändring av Försäkringskassans beslut samt om överklagande av Försäkringskassans eller domstols beslut.

Bestämmelserna i 10–13 §§ gäller också Försäkringskassans beslut i ärenden om utfärdande av intyg för tillämpningen av rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen.

Bestämmelserna i 10–13 §§ gäller Försäkringskassans beslut i ärenden om utfärdande av intyg för tillämpningen av rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2008.

¹⁵ Senaste lydelse 2004:781. Ändringen innebär bl.a. att första stycket upphävs.

Departementsserien 2008

Kronologisk förteckning

1. Sveriges antagande av rambeslut om överförande av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen. Ju.
2. Europeiskt betalningsföreläggande. Ju.
3. Införande av en rehabiliteringskedja. S.
4. Ettårsgräns för sjukpenning och införande av förlängd sjukpenning. S.
5. Ändringar i EG:s redovisningsdirektiv. Ju.
6. Sveriges antagande av rambeslut om kampen mot organiserad brottslighet. Ju.
7. Människohandel för arbetskraftsexploatering m.m. – kartläggning, analys och förslag till handlingsplan. A.
8. Godkännande av motorfordon m.m. + Bilaga. N.
9. Sveriges antagande av rambeslut om en europeisk bevisinhämtningsorder. Ju.
10. Insatser för att öka intresset för ingenjörsvrket. Rapport från Globaliseringsrådet. U.
11. Kommunal medfinansiering av regionala infrastrukturprojekt. Fi.
12. Europeiskt småmålsförfarande. Ju.
13. En ny betygsskala. U.
14. Från sjukersättning till arbete. S.
15. Återanvändning av upphovsrättsligt skyddat material som finns i radio- och TV-företagens programarkiv. Ju.
16. Arbetsmiljön och utanförskapet – en tanke-ram för den framtida arbetsmiljöpolitiken. A.
17. Remissammanställning. Ansvarskommitténs betänkande Hållbar samhällsorganisation med utvecklingskraft (SOU 2007:10). Fi.
18. Stöd till anhöriga som vårdar och stödjer närstående. S.
19. Sfi-bonus – stimulans för nyanlända invandrare att snabbare lära sig svenska. IJ.
20. Ytterligare åtgärder för att motverka ordningsstörningar i samband med idrottsarrangemang. Ju.
21. Stranden – en värdefull miljö. M.
22. Överförande av startprogrammen i Swedfund. UD.
23. FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. + Daisy. S.
24. Bättre genomförande av EG:s byggplatsdirektiv. A.
25. Nya villkor för presstödet. Ku.
26. Nationella minoritetsspråk vid domstolar och myndigheter. Ett alternativ. IJ.
27. Flexiblares finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser. S.
28. Officialprövningens omfattning vid registrering av varumärken och firmor m.m. Ju.
29. Värdesäkring av rixsnormen. S.
30. Antagande av rambeslut om skydd av personuppgifter som behandlas inom ramen för polissamarbete och straffrättsligt samarbete. Ju.
31. Förslag om ändring i lagen (2005:807) om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner och landsting. Fi.
32. Behörighetsbevis för fritidsbåtar och fritidskepp. N.
33. Kompletterande bestämmelser till EG:s förordning om förbud mot utsläppande på marknaden av päls av katt och hund m.m. Jo.
34. Ett starkare skydd för den enskildes integritet vid kreditupplysning. Ju.
35. Eftersök av trafikskadat vilt. Jo.
36. Fler i arbete – grunden för framtidens välfärd. Fi.
37. Sveriges antagande av rambeslut om ändring i rambeslut 2002/475/RIF om bekämpande av terrorism. Ju.
38. Nationell mobilisering mot den grova organiserade brottsligheten – överväganden och förslag. Ju.
39. Ledighetsrätt för personer som arbetar med stöd av särskilda regler om sjukersättning. A.
40. En förenklad revisorsgranskning vid fusion och delning av aktiebolag. Ju.
41. Glömda regler? – En översyn av bestämmelserna i 2 kap. lagen om allmän försäkring m.fl. S.

Departementsserien 2008

Systematisk förteckning

Justitiedepartementet

- Sveriges antagande av rambeslut om överförande av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen. [1]
- Europeiskt betalningsföreläggande. [2]
- Ändringar i EG:s redovisningsdirektiv. [5]
- Sveriges antagande av rambeslut om kampen mot organiserad brottslighet. [6]
- Sveriges antagande av rambeslut om en europeisk bevisinhämtningsorder. [9]
- Europeiskt småmålsförfarande. [12]
- Återanvändning av upphovsrättsligt skyddat material som finns i radio- och TV-företagens programarkiv. [15]
- Ytterligare åtgärder för att motverka ordningsstörningar i samband med idrottsarrangemang. [20]
- Officialprövningens omfattning vid registrering av varumärken och firmor m.m. [28]
- Antagande av rambeslut om skydd av personuppgifter som behandlas inom ramen för polissamarbete och straffrättsligt samarbete. [30]
- Ett starkare skydd för den enskildes integritet vid kreditupplysning. [34]
- Sveriges antagande av rambeslut om ändring i rambeslut 2002/475/RIF om bekämpande av terrorism. [37]
- Nationell mobilisering mot den grova organiserade brottsligheten – överbäganden och förslag. [38]
- En förenklad revisorsgranskning vid fusion och delning av aktiebolag. [40]

Utrikesdepartementet

- Överförande av startprogrammen till Swedfund. [22]

Socialdepartementet

- Införande av en rehabiliteringskedja. [3]

- Ettårsgräns för sjukpenning och införande av förlängd sjukpenning. [4]
- Från sjukersättning till arbete. [14]
- Stöd till anhöriga som vårdar och stödjer närstående. [18]
- FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. + Daisy [23]
- Flexiblares finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser. [27]
- Värdesäkring av riksnormen. [29]
- Glömda regler?
– En översyn av bestämmelserna i 2 kap. lagen om allmän försäkring m.fl. [41]

Finansdepartementet

- Kommunal medfinansiering av regionala infrastrukturprojekt. [11]
- Remissammanställning. Ansvarskommitténs betänkande Hållbar samhällsorganisation med utvecklingskraft (SOU 2007:10). [17]
- Förslag om ändring i lagen (2005:807) om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner och landsting. [31]
- Fler i arbete – grunden för framtidens välfärd. [36]

Utbildningsdepartementet

- Insatser för att öka intresset för ingenjörsvetenskap.
Rapport från Globaliseringsrådet. [10]
- En ny betygsskala. [13]

Jordbruksdepartementet

- Kompletterande bestämmelser till EG:s förordning om förbud mot utsläppande på marknaden av päls av katt och hund m.m. [33]
- Eftersök av trafikskadat vilt. [35]

Miljödepartementet

- Stranden – en värdefull miljö. [21]

Näringsdepartementet

Godkännande av motorfordon m.m. + Bilaga. [8]

Behörighetsbevis för fritidsbåtar och fritids-
skepp. [32]

Integrations- och jämställdhetsdepartementet

Sfi-bonus

– stimulans för nyanlända invandrare att
snabbare lära sig svenska. [19]

Nationella minoritetsspråk vid domstolar och
myndigheter. Ett alternativ. [26]

Kulturdepartementet

Nya villkor för presstödet. [25]

Arbetsmarknadsdepartementet

Människohandel för arbetskraftsexploatering
m.m. – kartläggning, analys och förslag till
handlingsplan. [7]

Arbetsmiljön och utanförskapet – en tankeram
för den framtida arbetsmiljöpolitiken. [16]

Bättre genomförande av EG:s byggplats-
direktiv. [24]

Ledighetsrätt för personer som arbetar med stöd
av särskilda regler om sjukersättning. [39]